

รายงานการวิจัย

การสังเคราะห์ผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาการสอนสังคมศึกษาปี 2563

A SYNTHESIS OF TEACHING PRACTICUM IN SCHOOL SEMESTER 2020

REPORTS OF TEACHING SOCIAL STUDIES STUDENTS, FACULTY OF

EDUCATION, MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

ณทิพรดา ไชยศิลป์

พระมหาสามารถ จานิสฺสโร

พระสุวรรณ สุขเมธปญฺโญ

พระมหาพงษ์พิสิฏฺฐ์ จานวโร

พระมหาคณาวุฒิ อคฺคปญฺโญ

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก

คณะศึกษาศาสตร์ ทุนพัฒนานักวิจัย

สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ประจำปีงบประมาณ 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การสังเคราะห์รายงานการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2563 สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ปีการศึกษา 2563” มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์ผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2563 เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างรายงานการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษากับมาตรฐานวิชาชีพตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐาน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 และเพื่อเสนอแนวการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษาในรายวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยสังเคราะห์เนื้อหาจากเอกสาร (Content synthesis analysis) โดยใช้แบบประเมินรายงานแบบสังเคราะห์แบบบันทึกการเรียนรู้ แบบสังเคราะห์แบบสรุปผลการเรียนรู้ และแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อสอบถามประเด็นมาตรฐานวิชาชีพกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่า

การประเมินรูปแบบรายงานการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 โดยภาพรวมของรายงานถูกต้องตามคู่มือที่กำหนดให้ มีเพียงบางหัวข้อที่แตกต่างกัน

ผลการสังเคราะห์แบบบันทึกการเรียนรู้ ปส. 1 - 6 พบว่า 1. นักศึกษามีความเข้าใจความสำคัญของงานธุรการในทิศทางเดียวกัน 2. นักศึกษาพบปัญหาของนักเรียนในด้านการเรียนรู้ และได้ใช้หลักกลายณมิตรธรรมในการแก้ปัญหา 3. นักศึกษาการจัดการชั้นเรียนและแก้ปัญหาด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบสร้างแรงจูงใจและเทคนิคลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ 4. รูปแบบการเยี่ยมบ้านนักเรียนมีแบบทางการจัดปีการศึกษาละ 2 ครั้ง แยกตามภาคการศึกษาที่ 1 และ 2 และแบบไม่เป็นทางการ 5. กิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนเกิดจากการประชุมเนื่องในโอกาสต่าง ๆ การออกเยี่ยมบ้านนักเรียน และกิจกรรมทางสังคม 6. การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ได้ใช้เทคนิคการสอนแบบไม่ต้องสอน

ผลการสังเคราะห์สรุปผลการเรียนรู้การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา พบว่า ผลการเรียนรู้ของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษา เกิดจากงานทั้ง 6 ประเด็น ที่นักศึกษาได้ปฏิบัติและบันทึกการเรียนรู้นำมาสู่การสังเคราะห์วิเคราะห์หรือการจัดการองค์ความรู้เพื่อเสนอจุดเด่น แนวทางการพัฒนา และวิธีคิดที่ได้รับจากกระบวนการเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างรายงานการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษากับมาตรฐานวิชาชีพตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐาน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 พบความสอดคล้อง 3 ประเด็นคือ 1. การปฏิบัติหน้าที่ความเป็นครูของนักศึกษา 2. การจัดการเรียนรู้ และ 3. ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษาในรายวิชาการปฏิบัติการสอน
ในสถานศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีแนวทางการพัฒนาแบบองค์รวมตามรูปแบบ 333 คือ 1.
รูปแบบ 3 แนวทาง ได้แก่ แนวทางเตรียมการ แนวทางกระบวนการ และ แนวทางประเมินผล 2.
รูปแบบ 3 บุคคล ได้แก่ ครูมืออาชีพ พี่เลี้ยง และ นักเรียน 3. รูปแบบ 3 มิติ ได้แก่ มิติการพัฒนาทาง
กาย มิติการพัฒนาทางจิต มิติการพัฒนาทางปัญญา

คำสำคัญ: 1. การสังเคราะห์ 2. การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 3. การสอนสังคมศึกษา

ABSTRACT

The purpose of this research is to synthesize the findings of the Teaching Practicum in School 1, analyze the consistency between the practicum report and the Professional Standards set by the Teachers' Council of Thailand, and suggest curriculum development guidelines for the major of teaching social studies in the teaching practicum course. This qualitative research utilized various forms, including the report assessment form, and synthesis of the learning record form, a synthesis of the learning summary form, and unstructured interviews with participants to assess their adherence to professional standards.

The results of the research showed that the overall evaluation of teaching practicum report was consistent with the manual provided, with only some minor deviations. The synthesis of the learning record forms revealed that the university students understood the importance of general affairs, identified and solved problems using the principle of Kalyanamitta-Dhamma, managed the classroom effectively, and fostered positive relationships with students, school, parents, and the community through visits and social activities.

The synthesis of the learning summary showed that the outcomes of the teaching practicum were a result of the six learning record forms, leading to synthesis, analysis, and knowledge management. The consistency analysis between the practicum report and the Professional Standards showed three areas of consistency: the students' performance as a teacher, the learning management, and the relationships between the school, parents, and community.

The development guidelines for the teaching social studies program in Teaching Practicum 1 for first-year students would focus on holistic development using the 333 model, which includes preparation, process, and evaluation guidelines, a focus on the professional teacher, mentor, and student, and a focus on physical, mental, and wisdom development.

Keyword: 1. Synthesis, 2. Teaching practicum in school, 3. Teaching social studies

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่องนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งได้จัดสรรงบประมาณการวิจัยให้กับหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา โดยคณะผู้วิจัยเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา จำนวน 5 ท่าน ที่ได้ร่วมกันดำเนินการวิจัยจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี และได้รับความอนุเคราะห์ในการช่วยให้คำปรึกษาตรวจแก้งานวิจัยจากที่ปรึกษาโครงการวิจัย ผศ.ดร.ทิพมาศ เสวตวรโชติ รวมทั้งได้รับความร่วมมือจากนักศึกษาสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษาที่ได้ช่วยตอบแบบสอบถามและให้ข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยจึงขอขอบคุณ ณ โอกาสนี้

อนึ่ง คณะผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ในด้านวิชาการและเป็นสารสนเทศเพื่อการบริหารของหลักสูตรการสอนสังคมศึกษา พร้อมทั้งเป็นแนวทางในการใช้ข้อมูลเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐาน และเป็นประโยชน์ในการพัฒนางานวิจัยต่อไป

นางสาวณทิพรดา ไชยศิลป์

หัวหน้าโครงการวิจัย

1 พฤษภาคม 2565

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	2
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	7
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	8
1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	9
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการสอน	10
2.1.1 การปฏิบัติการสอนตามแนวพุทธศาสนา	12
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการสังเคราะห์ข้อมูล	16
2.2.1 ความหมายของการสังเคราะห์	16
2.2.2 ประเภทของการสังเคราะห์	17
2.2.3 ขั้นตอนการสังเคราะห์ข้อมูล	19
2.2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการสังเคราะห์ในทางพระพุทธศาสนา	21
2.3 บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	22
2.4 สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย	27
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	28
3.1 แหล่งข้อมูล	28
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	29
3.3 วิธีการสร้างเครื่องมือ	29
3.4 การรวบรวม การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์ข้อมูล	30

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	33
4.1 ผลการประเมินรูปแบบการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา	33
4.2 ผลการสังเคราะห์แบบบันทึกการเรียนรู้ (ปส.1) นักศึกษาชั้นปีที่ 1	34
4.3 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างรายงานการปฏิบัติการสอนใน สถานศึกษา กับมาตรฐานวิชาชีพตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐาน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562	39
4.4 แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษาในรายวิชาการ ปฏิบัติการ สอนในสถานศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1	40
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	44
5.1 สรุปผลการวิจัย	44
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	48
5.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัย	49
บรรณานุกรม	50
ภาคผนวก	53
ประวัตินักวิจัย	58

สารบัญภาพ

แผนภาพที่	หน้า
2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	27
4.1 แสดงแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ตามรูปแบบ 333	43

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ศึกษาศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยการเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนประจำการและส่งเสริมการพัฒนาครูประจำการและนอกประจำการให้มีความรู้และมีสมรรถนะทางวิชาชีพ เป็นผู้ยึดมั่นในค่านิยม อุดมการณ์มีจิตวิญญาณความเป็นครู กอปรกับรัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี โดยเน้นเป้าหมายการสร้างกำลังคนที่มีคุณภาพ เป็นคนเก่งและคนดี มีขีดความสามารถในการแข่งขันและความสามารถในการสร้างนวัตกรรม (ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580, หน้า 35) ซึ่งการสร้างกำลังคนให้มีความรู้ได้นั้นต้องได้รับการร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งในภาครัฐและเอกชน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย เป็นหน่วยงานของของภาครัฐ มีพันธกิจมุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการผลิตบัณฑิตครู ให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงมีบทบาทในการสร้างครูที่มีคุณภาพที่นำไปสู่การสร้างกำลังคนที่มีคุณภาพและตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ และปรับปรุงองค์ความรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัต และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งกระทบต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของมนุษย์ ตลอดจนพัฒนาการของวิทยาการใหม่ที่เป็นศาสตร์บูรณาการและข้ามวัฒนธรรม ซึ่งในการยกระดับคุณภาพการผลิตบัณฑิตเป็นเป้าหมายสำคัญที่นำมาสู่การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรทางการศึกษาหรือศึกษาศาสตร์ โดยมุ่งเน้นที่การสร้างหลักสูตรให้มีความทันสมัย ตอบสนองยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ และการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล เพื่อแก้ปัญหาและสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ โดยการศึกษาวิจัยข้อมูลในอดีตที่พบว่า มีความซ้ำซ้อนของโครงสร้างในบางรายวิชา รวมทั้งจากบทเรียนการผลิตครูของประเทศต่าง ๆ ในสากลที่มีความก้าวหน้า

ในการผลิตบัณฑิตวิชาชีพครู ตลอดจนการระดมความคิดและประสบการณ์ของผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ การจัดทำหลักสูตรวิชาชีพครูตามรายละเอียดใน มคอ. 1 นี้อยู่ภายใต้หลักการสำคัญหลายประการ ได้แก่ 1. แนวคิดของการจัดทำหลักสูตรวิชาชีพครูเป็นหลักสูตรบูรณาการ และเป็นหลักสูตรอิงสมรรถนะ มากกว่าหลักสูตรอิงเนื้อหาเน้นสมรรถนะการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมการพัฒนาผู้เรียน 2. การกำหนดโครงสร้างหลักสูตรมีความยืดหยุ่น และตอบสนองความต้องการของการใช้ครูในโลกปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งความต้องการของผู้เรียน 3. การกำหนดโครงสร้างหลักสูตรได้ให้สถาบันผลิตครู มีอิสระในการสร้างหลักสูตรผลิตครูที่เหมาะสมกับอัตลักษณ์และสภาพบริบทเชิงพื้นที่ของสถานศึกษา โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้ซึ่งกำหนดขึ้นสำหรับแต่ละกลุ่มสาขาเป็นเป้าหมายร่วม ตลอดจนกำหนดโครงสร้าง หลักสูตรให้

มีความยืดหยุ่นและสะท้อนอัตลักษณ์ของผู้เรียน 4. การส่งเสริมการจัดทำหลักสูตรรายวิชา ที่ทันสมัยตามสากล มีการจัดการเรียนการสอนที่ใช้สื่อเทคโนโลยีซึ่งสอดคล้องกับการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล 5. การส่งเสริมการบริหารจัดการหลักสูตร การเรียนการสอน การปฏิบัติการสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีสมรรถนะ ทางวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณและอุดมการณ์ความเป็นครู และคุณสมบัติที่สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูและ 6. การส่งเสริมการวางระบบการประกันคุณภาพหลักสูตรที่เข้มข้นเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามเป้าหมายของหลักสูตร (ภาควิชาวิชาการศึกษา, หน้า 6)

ในสถานการณ์ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านอย่างรวดเร็วองค์การด้านการศึกษาจึงได้รับผลกระทบโดยตรงทั้งจากปัจจัยภายนอก เช่น การพัฒนาทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และนวัตกรรม และผลกระทบจากปัจจัยภายใน เช่น การพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทำให้สถาบันทางการศึกษาต้องปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ในศาสตร์และองค์ความรู้แบบใหม่ ๆ ที่มีการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในยุคปัจจุบัน ซึ่งสภาพปัจจัยเหล่านี้จำเป็นต้องนำมาพิจารณาในการวางแผนหลักสูตรเพื่อจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่งของประเทศไทยที่มีพันธกิจคือ การผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในวิชาชีพครู มีความพร้อมสำหรับการสอน มีจรรยาบรรณ คุณธรรม ศีลธรรม และจริยธรรม มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการวิจัย มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงและเรียนรู้ตลอดชีวิต อันได้แก่ 1. ด้านการเรียนการสอน มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนจากแบบบรรยายอย่างเดียวมาเป็นแบบยึดตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร 2. ด้านการวิจัย ให้ความสำคัญในการค้นคว้าและวิจัย เพื่อให้ผู้ศึกษารู้จักการค้นคว้าและการทำวิจัย จึงได้จัดวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เข้ามาในทุกหลักสูตร 3. ด้านบริการวิชาการแก่สังคม มีการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมเป็นประจำสม่ำเสมอ ด้วยการทัศนศึกษานอกสถานที่ การอภิปรายหรือ ปาฐกถา โดยให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการบรรยาย หรือปาฐกถาตลอดจนการสัมมนาทางวิชาการ เป็นต้น 4. ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม มีการจัดกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม เช่น จัดกิจกรรมร่วมกับหน่วยงาน องค์กร และชุมชนท้องถิ่น เป็นต้น (ภาควิชาวิชาการศึกษา, หน้า 4-5)

ภาควิชาวิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ตระหนักถึงความสำคัญของกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกปัจจุบันทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง ที่เป็นไปและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เกิดการพัฒนาสังคมใหม่ มีการลงทุนข้ามชาติอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เป็นสังคมข้อมูลข่าวสารและโลกาภิวัตน์ มีความก้าวหน้าในด้านการสื่อสาร การเดินทาง การติดต่อถึงกันเป็นไปอย่างสะดวกและรวดเร็ว จึงทำให้เกิดผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต

ของคนในสังคม เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันทั่วโลก เกิดความตื่นตัว ของเทคโนโลยีการสื่อสาร มีการแข่งขันด้านความรู้ เศรษฐกิจและตลาดแรงงาน ทำให้หน่วยงานต่าง ๆ ต้องปรับนโยบาย และวางกลยุทธ์การทำงาน เพื่อให้สามารถรองรับกับการแข่งขันในระดับสากล

ในขณะเดียวกันหน่วยงานระดับสูงของกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพตาม ข้อบังคับของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556 รวมทั้งการกำหนดคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ พร้อม ด้วยการพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรมซึ่งสังคมปัจจุบันเป็นโลกของวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ภาษา และวัฒนธรรมทางตะวันตกได้เข้ามามีบทบาท ต่อคนไทยมากยิ่งขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงของกระแส วัฒนธรรม ประเทศในภูมิภาคเอเชียได้รับกระแสวัฒนธรรมจากโลกตะวันตกมากขึ้น ต้องใช้ วิจารณ์ญาณการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สังคมมีการแข่งขันกันสูงทุกรูปแบบและก่อให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ สังคมมีการเปลี่ยนแปลงด้านวัตถุอย่างรวดเร็ว มีความจำเป็นที่จะนำหลัก คำสอนทางพระพุทธศาสนามาใช้ในชีวิตประจำวัน พร้อมกับการอนุรักษ์ สืบสานประเพณีวัฒนธรรม ไว้ให้คงอยู่กับสังคมไทยสืบไป ด้วยปัจจัยการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมที่ เกิดขึ้น

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย จึงได้ดำเนินการจัดทำหลักสูตร ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษาขึ้น เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ และตลาดแรงงานในโลกปัจจุบันและอนาคต มีรายวิชาหลักตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา การ เรียนการสอนในหลักสูตรมุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child-centered learning) และสอดแทรกจริยธรรมและคุณธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ ทักษะการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความสามารถในการประกอบอาชีพเป็น บุคลากรทางการศึกษาด้านสังคมศึกษา หรือทำงานในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนหรืออาชีพ อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา หรือศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญทางด้านการศึกษาของประเทศต่อไป (ภาควิชาวิชาการศึกษา, หน้า 4)

หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ได้ดำเนินการเรียนการสอนตั้งแต่ปี พ.ศ.2562 ปัจจุบันมีนักศึกษา จำนวน 58 รูป/คน และมีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้น มีปรัชญาของหลักสูตร คือ เป็นหลักสูตรที่มุ่งผลิต บัณฑิตให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถในการสอน ปฏิบัติหน้าที่ ความเป็นครูผู้สอนวิทยาการเฉพาะสาขาวิชาสังคมศึกษาและสอนศิลปกรรม โดยยึดผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง ผลิตบัณฑิตที่มีปรีชาสามารถ (Capability) ทั้งภูมิรู้และภูมิธรรม ดำเนินชีวิตด้วยปัญญานบน พื้นฐานหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา บูรณาการพุทธวิทยาการศึกษากับศาสตร์ทางการสอน เป็น

บัณฑิตที่มีความรอบรู้ กล้าคิด กล้าทำ กล้าวิพากษ์อย่างมีเหตุผล มีจรรยาบรรณและจริยธรรมสำหรับครู และมีความสำคัญของหลักสูตร คือ ผลิตบัณฑิตให้มีความรอบรู้ ทางด้านการสอนสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจรรยาบรรณสำหรับครู และผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถทั้งภูมิรู้และภูมิธรรม บูรณาการสังคมศึกษากับศาสตร์ทางการสอน เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ โดยมีวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณลักษณะ ดังนี้ 1. มีความรู้ความเข้าใจด้านการสอนพระพุทธศาสนา และการสอนศีลธรรม สามารถประยุกต์ใช้การสอนสังคมศึกษาร่วมกับพุทธวิทยาการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2. มีความรู้ความสามารถและทักษะการสอนสังคมศึกษา เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา สามารถประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการจัดการเรียนการสอน 3. มีคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพครู มีศักยภาพในการพัฒนางานในหน้าที่ครู สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมที่มีวัฒนธรรมหลากหลายอย่างเหมาะสม 4. เป็นผู้มีความทักษะในศตวรรษที่ 21 มีทักษะการทำงานเป็นทีม สามารถใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลในการร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย มีทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ซึ่งหลักสูตรได้กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของผลลัพธ์การเรียนรู้เมื่อสิ้นปีการศึกษา ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยและคณะศึกษาศาสตร์ ตลอดจนความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยผู้ประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชน ศิษย์เก่า ศิษย์ปัจจุบัน บุคลากรของสาขาวิชาและผู้บริหารของสถาบัน

ดังนั้น ความคาดหวังที่จะเกิดผลกับนักศึกษาในแต่ละชั้นปีจึงมีเป้าหมายที่ชัดเจนคือ ในปีการศึกษาที่ 1 จะเข้าใจภาระงานครูสามารถนำหลักศาสนพิธีทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้เสริมทักษะวิทยาการสอนและการจัดการเรียนรู้ เป็นผู้มีความจิตวิญญาณความเป็นครูดำรงตนตามหลักธรรมทางศาสนา สามารถสื่อสารภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา รู้เข้าใจประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย รู้เข้าใจสภาพสังคมวิทยา หลักการทางเศรษฐศาสตร์ รู้หลักกฎหมายและวิธีการต่อต้านการทุจริต ในปีการศึกษาที่ 2 นักศึกษาจะเข้าใจภาระงานครูมีทักษะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สามารถประยุกต์ใช้ปรัชญาการศึกษากับจิตวิทยาสำหรับครูในการบูรณาการสหวิทยาการในวิชาสังคมศึกษา รู้เข้าใจวิธีการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์กายภาพกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและประชากร รู้เข้าใจกฎหมายและหลักรัฐศาสตร์รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมสมัยใหม่ เข้าใจวิธีการแสวงหาความรู้สามารถสื่อสารภาษาไทยและภาษาอังกฤษรวมถึงเข้าใจหลักสถิติเพื่อการวิจัย ในปีการศึกษาที่ 3 นักศึกษาจะมีทักษะการสอนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ รู้เข้าใจหลักสูตรและวิทยาการจัดการเรียนรู้ มีทักษะในศตวรรษที่ 21 สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าประยุกต์ใช้หลักพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่เพื่อพัฒนาชีวิตและอาชีพ รู้เข้าใจประวัติศาสตร์

เอเชีย ประวัติศาสตร์ยุโรปและอเมริกา ในปีการศึกษาที่ 4 นักศึกษาจะมีทักษะความเป็นครูอย่างครบถ้วน ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในงานครูและสร้างงานวิจัยในชั้นเรียน ใช้ศาสนาและปรัชญาประยุกต์สำหรับครูสังคมศึกษาและการบูรณาการแห่งวิทยาการเรียนรู้ในท้องถิ่น รู้เข้าใจโลกทัศน์ทางการศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน รู้เข้าใจศาสตร์พระราชาและหลักสันติศึกษา (ภาควิชาวิชาการศึกษา, หน้า 8 - 9)

โครงสร้างของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ประกอบด้วยจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 151 หน่วยกิต โดยแบ่งหมวดวิชาออกได้ ดังนี้

1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป 30 หน่วยกิต
2. หมวดวิชาเฉพาะ ไม่น้อยกว่า 115 หน่วยกิต แบ่งออกเป็น
 - กลุ่มวิชาเฉพาะทางพระพุทธศาสนา 18 หน่วยกิต, กลุ่มวิชาชีพครู ไม่น้อยกว่า 35 หน่วยกิต และกลุ่มวิชาเฉพาะทางการสอนสังคมศึกษา 62 หน่วยกิต
3. หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

(ภาควิชาวิชาการศึกษา, หน้า 15) องค์ประกอบของหลักสูตรได้กำหนดให้ปฏิบัติงานในหน้าที่ครูตามเกณฑ์การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่ผ่านการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ภายใต้ระบบการนิเทศโดยคณะกรรมการนิเทศจากมหาวิทยาลัยและครูพี่เลี้ยง ซึ่งนักศึกษาจะได้พัฒนาความรู้และสมรรถนะที่สำคัญผ่านประสบการณ์ที่ได้รับระหว่างการศึกษาออกไปปฏิบัติการสอนทุกชั้นปีจากกิจกรรมต่าง ๆ การบูรณาการความรู้ในการจัดทำแผนการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้สื่อนวัตกรรม เทคนิค และยุทธวิธีการเรียนรู้ในวิชาเฉพาะหรือวิชาเอกได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้และผู้เรียน การจัดทำบันทึกและรายงานผลการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมทางวิชาการ การทำโครงการพัฒนาผู้เรียน การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน การปฏิบัติงานครูนอกเหนือจากการสอนและการสัมมนาทางการศึกษาทางการศึกษา โดยมาตรฐานผลการเรียนรู้ของประสบการณ์ภาคสนามประกอบด้วย

1. มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ
2. มีความรู้และทักษะด้านการปฏิบัติการสอนซึ่งเป็นวิชาชีพของสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา
3. มีทักษะการทำงานด้านการวางแผน การจัดการ และการติดต่อสื่อสาร
4. มีการพัฒนาด้านมนุษยสัมพันธ์ และการทำงานเป็นทีม

ในส่วนของกิจกรรมเสริมความเป็นครู (Teacher Enhancing Activities) หลักสูตรได้กำหนดเกณฑ์ให้นักศึกษาปฏิบัติกิจกรรมเสริมความเป็นครูในแต่ละปีการศึกษาละไม่น้อยกว่า 2 กิจกรรม ดังนี้ กิจกรรมบังคับ ได้แก่

1. กิจกรรมจิตอาสาและ/หรือ จิตสาธารณะ/การบำเพ็ญประโยชน์ ให้จัดเป็นประจำทุกปีการศึกษา
2. กิจกรรมเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ให้จัดในปีการศึกษาใดก็ได้ ได้แก่ กิจกรรมดังต่อไปนี้ กิจกรรมส่งเสริมความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และความเป็นไทย, กิจกรรมตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและ/หรือศาสตร์พระราชา, กิจกรรมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ศิลธรรม และปลูกฝังความซื่อสัตย์สุจริตและการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน, กิจกรรมลูกเสือ/ เนตรนารี/ ยุวกาชาด, กิจกรรมสร้างเสริมสุขภาวะ ป้องกันโรค และการมีเพศสัมพันธ์และ

ตั้งครุฑโดยไม่มีความพร้อม, กิจกรรมส่งเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตย รวมถึงการเลือกตั้ง และกิจกรรมสภานักเรียน และกิจกรรมการพัฒนาทักษะวิชาชีพครูด้านศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์และกีฬา ในส่วนของกิจกรรมเลือก สามารถจัดกิจกรรมเพิ่มเติมให้นักศึกษา ดังต่อไปนี้ กิจกรรมการพัฒนาตนสู่ความเป็นครู, กิจกรรมการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี, กิจกรรมการบริการและร่วมมือกับชุมชน, กิจกรรมการเข้าร่วมการเสวนา สัมมนา อบรม ประชุมปฏิบัติการทางวิชาการ, กิจกรรมการปลูกฝังวินัยและความซื่อสัตย์ทางวิชาการ และกิจกรรมอื่นตามบริบทของสถาบันการศึกษา (ภาควิชาวิชาการศึกษา, หน้า 72 - 73)

การบริหารหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา การเรียนการสอนทุกวิชาดำเนินการโดยการมีส่วนร่วมของอาจารย์ประจำหลักสูตรที่พบปัญหาในการสอน ในตัวรายวิชาที่ต้องปรับใน มคอ.3 และนำมารวบรวมใน มคอ.5 เพื่อดำเนินการในรายวิชาที่ต้องการแก้ไขไว้ใน มคอ.7 ด้วย และในด้านการกำหนดอาจารย์ผู้สอน การตรวจสอบการวัดผลประเมินผลการเรียน การวางแผนการบริหารกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ความเป็นครูให้แก่ นักศึกษา โครงการจิตอาสา โครงการที่บูรณาการในชั้นเรียน และมีหน่วยงานกลางคือกองกิจการนักศึกษาและทะเบียน ให้การสนับสนุนการจัดตารางเรียนตารางสอนและตารางสอบ ประชุมหารือรวมทั้งการส่งผลการเรียนอย่างมีระบบ

ในปี 2562 มีการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของ 63 ประเทศทั่วโลก พบว่าประเทศสิงคโปร์ อยู่ในอันดับ 1 แทนที่สหรัฐอเมริกา ในขณะที่ประเทศไทยยังต้องพยายามยกระดับขีดความสามารถใน 3 ด้านคือ 1. ประสิทธิภาพของภาครัฐกิจไทย 2. โครงสร้างพื้นฐาน และ 3. ประสิทธิภาพของภาครัฐ

การยกระดับขีดความสามารถด้วยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานนั้น มีประเด็นด้านการศึกษาที่ประเทศไทยต้องลงทุนสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาด้านศึกษาเพื่อเพิ่มศักยภาพของบุคลากรด้วยการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม การสร้างทักษะความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี การถ่ายโอนความรู้และเสริมประสบการณ์ทำงานในระดับนานาชาติ อันเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศไทย ให้สามารถแข่งขันในเวทีโลกได้ (เทวินทร์ วงศ์วานิช, 2563, หน้า 8 - 13)

การขับเคลื่อนประเทศด้วยการศึกษาของภาครัฐมีองค์ประกอบสำคัญคือ ปัจจัยด้าน “ครูหรืออาจารย์ของประเทศ” หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “แม่พิมพ์ของชาติ” ซึ่งผู้รับผิดชอบในการจัดองค์ความรู้ให้กับนักเรียนหรือทรัพยากรมนุษย์รุ่นหลัง ต้องเน้นที่คุณภาพบัณฑิตโดยผ่านกระบวนการขัดเกลา ฝึกฝน ในสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถในการสอน ปฏิบัติหน้าที่ความเป็นครูผู้สอนตามจรรยาบรรณและจริยธรรมสำหรับ

ครู (รายงานประเมินตนเองระดับหลักสูตร, หน้า 3) ซึ่งกระบวนการเหล่านั้นจะต้องมีองค์ประกอบที่สัมพันธ์กันทั้งการวางแผน การดำเนินการ การตรวจสอบ และทบทวนแก้ไขพัฒนา

การปฏิบัติการสอนเป็นรายวิชาหนึ่งที่นักศึกษาจะต้องลงมือปฏิบัติตามเงื่อนไขของหลักสูตร และเพื่อเป็นการฝึกประสบการณ์วิชาชีพตามมาตรฐานหลักสูตรที่เกี่ยวกับครู ซึ่งหลังจากการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาแล้ว นักศึกษาจะต้องเขียนรายงานเสนอต่อมหาวิทยาลัยเพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบการประเมินผลตามรายวิชานั้น

รายงานปฏิบัติการสอนเป็นหลักฐานและข้อมูลที่สำคัญสำหรับการวิเคราะห์ผลการปฏิบัติการสอน นอกจากนี้ คณะศึกษาศาสตร์ในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการนำข้อมูลมาสังเคราะห์ วิเคราะห์ เพื่อให้ได้แนวทางการปฏิบัติการสอนที่เป็นเลิศ รวมทั้งเป็น การจัดการความรู้เพื่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติการสอนของนักศึกษา ดังนั้น คณะผู้วิจัยเลือกวิธีการวิจัยเชิงสังเคราะห์มาจัดกลุ่ม ดีความ และเสนอแนวทางการปฏิบัติการสอนที่เป็นเลิศ

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์ของการสังเคราะห์ผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 ประจำปีการศึกษา 2563 ของนักศึกษา หลักสูตรการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ส่วนกลาง ปีการศึกษา 2563 มีดังนี้

1.2.1 เพื่อสังเคราะห์ผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรการสอนสังคมศึกษา

1.2.2 เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างรายงานการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษากับมาตรฐานวิชาชีพตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐาน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562

1.2.3 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาการศึกษาสังคมศึกษาเฉพาะในรายวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

1.3 ขอบเขตโครงการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วางขอบเขตการศึกษา ดังนี้

1.3.1 ขอบเขตด้านประชากรที่ใช้สำหรับการสังเคราะห์ ผู้วิจัยเลือกประชากรทั้งหมดเป็นนักศึกษาจำนวน 28 รูป/คน เป็นผู้ให้ข้อมูล

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.3.2.1 การสังเคราะห์เนื้อหาตามกรอบบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัย สถานศึกษา และนักศึกษา พร้อมทั้งการวิเคราะห์ความสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพของครูสภา

1.3.2.2 การสังเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของการปฏิบัติการสอน 6 ด้าน คือ
1. การเรียนรู้ด้านงานธุรการ 2. การเรียนรู้ด้านการสังเกตปัญหาของนักเรียน 3. การเรียนรู้ด้านการจัดการชั้นเรียนและแก้ปัญหาในชั้นเรียน 4. การเรียนรู้การตรวจเยี่ยมตามโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียน 5. การเรียนรู้ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน และ 6. การเรียนรู้ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้

1.3.3 ขอบเขตด้านข้อมูล แยกเป็น 2 ระดับ คือ

1.3.3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ รายงานการปฏิบัติการสอน 1 โดยใช้แบบบันทึกการเรียนรู้ ปส. 1 - 6 เป็นฐานข้อมูล

1.3.3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์นิเทศ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูพี่เลี้ยง

1.3.4 ขอบเขตด้านเวลา การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลใน ปีงบประมาณ 2564

1.3.5 ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ สถานศึกษาที่นักศึกษาปฏิบัติการสอน จำนวน 52 โรงเรียน ครอบคลุมพื้นที่ 4 จังหวัด คือ กรุงเทพมหานคร นนทบุรี นครปฐม และสมุทรสาคร จำนวน 27 โรงเรียน

1.4 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1.4.1 **หลักสูตร** หมายถึง หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (ส่วนกลาง)

1.4.2 **การสังเคราะห์** หมายถึง เป็นกระบวนการบูรณาการปัจจัยต่าง ๆ ตั้งแต่สองปัจจัยขึ้นไป ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งคน สัตว์สิ่งของรวมทั้งเหตุการณ์และสิ่งที่อยู่ในรูปของแนวคิดเข้ามาเป็นองค์ประกอบร่วมกัน เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่หรือเกิดปรากฏการณ์ใหม่

1.4.3 **อาจารย์** หมายถึง อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ประจำหลักสูตรการการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ปีการศึกษา 2563

1.4.4 **นักศึกษาครู** หมายถึง นักศึกษาของหลักสูตรการการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ปีการศึกษา 2563

1.4.5 **รายงานการปฏิบัติการสอน** หมายถึง รายงานที่นักศึกษาได้บันทึกตลอดเวลา ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาและเสนอต่อมหาวิทยาลัยเพื่อรับการประเมินการสอนตามรายวิชา

1.4.6 สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนเครือข่ายที่มหาวิทยาลัยส่งนักศึกษาไปปฏิบัติการสอนโดยสถานศึกษานั้นได้จัดครูพี่เลี้ยง ชั้นเรียน ทรัพยากรการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวกด้านโ้ะทำงาน หรืออื่นๆ ตามความเหมาะสม

1.4.7 แนวทางการพัฒนา หมายถึง แนวทางการพัฒนาหลักสูตรโดยเฉพาะในรายวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1.5.1 ประโยชน์ในด้านวิชาการ

1.5.1.1 ได้ทราบสภาพจริงของผลการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาหลักสูตรการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ปีการศึกษา 2563

1.5.1.2 ได้แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสาขาวิชาการสอนสังคมเฉพาะในรายวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

1.5.2 ประโยชน์ในด้านการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1.5.2.1 ได้นำผลการวิจัยไปสู่กระบวนการจัดการความรู้ในองค์กร

1.5.2.2 ได้ทราบปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาหลักสูตรในรายวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

1.5.2.3 ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การสังเคราะห์ผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 (ปีการศึกษา 2563) สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์ผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ประจำปีการศึกษา 2563 เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างรายงานการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษากับมาตรฐานวิชาชีพตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐาน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 และเพื่อเสนอแนวพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษาเฉพาะในรายวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยสังเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารรายงานปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (Content synthesis analysis) ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างกรอบแนวคิดของการวิจัยครั้งนี้ มีเนื้อหาสำคัญดังนี้

2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติการสอน

2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสังเคราะห์ข้อมูล

2.3 บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการสอน

ตามประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่องรายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้แบ่งมาตรฐานออกเป็น 2 ด้านคือ 1. มาตรฐานด้านความรู้ และ 2. มาตรฐานด้านประสบการณ์วิชาชีพ

มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ มีข้อกำหนดให้ (นักศึกษา) ต้องผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด คือ 1. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียน และ 2. การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ (คณะศึกษาศาสตร์, 2563, หน้า 49)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ได้แบ่งการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2 รายวิชา คือ 1. รายวิชา ED 1009 การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 (Teaching Practicum in School 1) เป็นรายวิชาที่กำหนดให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ต้องปฏิบัติการสอนใน

สถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 80 ชั่วโมง โดยมีวัตถุประสงค์ให้นักศึกษารอบรู้ในงานครู เช่น งานธุรการในชั้นเรียน การสังเกตปัญหาของผู้เรียนและการแก้ปัญหาในชั้นเรียน การประสานงาน การออกตรวจเยี่ยมโครงการเยี่ยมบ้านกับโรงเรียน การประสานกับผู้ปกครองและชุมชน การจัดการในชั้นเรียนและการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ในฐานะครูผู้สอน หรืองานกิจกรรมอื่นใดของโรงเรียน ภายใต้การนิเทศจากอาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยง (Expert knowledge teaching in Teacher work as Administrative Assistant in classroom, observe and solve the problems of students, coordinate work, to visit the project and home of students by cooperative teacher with parent and community. Teaching and environment teaching for learning as teacher or another activity in school under supervisory of supervisor and the school cooperative teacher.) และ 2. รายวิชา ED 1010 การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2 (Teaching Practicum in School 2) สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ปฏิบัติการสอนไม่น้อยกว่า 80 ชั่วโมง โดยมีกรอบการปฏิบัติการสอนในฐานะผู้ช่วยครูในสถานศึกษา เพื่อให้นักศึกษาได้ช่วยงานครูประจำชั้น ช่วยงานให้ความรู้ และอบรมผู้เรียน ช่วยงานสอน ผลิตสื่อ และการวัดประเมิน จัดทำโครงการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือแบ่งปันความรู้ ภายใต้การนิเทศจากอาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยง (Operation as assistant teacher in school include helping the class teacher, knowledge work, students training, teach, teaching media product and evaluation, activity development, knowledge sharing or exchange under supervisory of supervisor and the school cooperative teacher.)

นอกจากนี้องค์ประกอบเกี่ยวกับประสบการณ์ภาคสนามด้านการศึกษา หลักสูตรกำหนดให้ปฏิบัติงานในหน้าที่ครูตามเกณฑ์การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ที่ผ่านการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ภายใต้ระบบการนิเทศโดยคณะกรรมการนิเทศจากมหาวิทยาลัยและครูพี่เลี้ยง ซึ่งนักศึกษาจะได้พัฒนาความรู้และสมรรถนะที่สำคัญผ่านประสบการณ์ที่ได้รับระหว่างการออกไปปฏิบัติการสอนทุกชั้นปีจากกิจกรรมต่าง ๆ การบูรณาการความรู้ในการจัดทำแผนการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้สื่อนวัตกรรม เทคนิค และยุทธวิธีการเรียนรู้ในวิชาเฉพาะ หรือวิชาเอกได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้และผู้เรียน การจัดทำบันทึกและรายงานผลการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมทางวิชาการ การทำโครงการพัฒนาผู้เรียน การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน การปฏิบัติงานครูนอกเหนือจากการสอน และการสัมมนาทางการศึกษา (คณะศึกษาศาสตร์, 2563, หน้า 64)

2.1.1 การปฏิบัติการสอนตามแนวพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งการปฏิบัติ บุคคลที่จะเป็นผู้สอนคนอื่นจำเป็นต้องปฏิบัติตนให้ได้ผลสัมฤทธิ์เสียก่อนจึงสามารถชี้แนะ แนะนำ และช่วยผู้เรียนได้หลุดพ้นจากปัญหาหรือความมืดมน ประดุจหงายของที่คว่ำอยู่ในสมัยพุทธกาล หลังจากพระอรหันต์เกิดขึ้นในโลก 61 รูป (รวมทั้งพระพุทธเจ้า) มีเหตุการณ์สำคัญดังที่ปรากฏในคัมภีร์พระวินัยปิฎก มหาวรรค ว่า

“ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคได้รับสั่งกับภิกษุเหล่านั้นว่า “ภิกษุทั้งหลายเราพ้นแล้วจากบ่วงทั้งปวง ทั้งที่เป็นของทิพย์ ทั้งที่เป็นของมนุษย์ แม้พวกเธอก็พ้นแล้วจากบ่วงทั้งปวง ทั้งที่เป็นของทิพย์ ทั้งที่เป็นของมนุษย์ ภิกษุทั้งหลายพวกเธอจงจาริกไปเพื่อประโยชน์สุขแก่ชนจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลกเพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ อย่าไปโดยทางเดียวกันสองรูปจงแสดงธรรมมีความงามในเบื้องต้น มีความงามในท่ามกลาง และมีความงามในที่สุดจงประกาศพรหมจรรย์ พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะบริสุทธิ์บริบูรณ์ครบถ้วน สัตว์ทั้งหลายที่มีธุลีในตาน้อย มีอยู่ ย่อมเสื่อมเพราะไม่ได้ฟังธรรม จักมีผู้รู้ธรรม ภิกษุทั้งหลาย แม้เราก็จักไปยังตำบลอุรุเวลาเสนานิคมเพื่อแสดงธรรม”(วิ.มหา. (ไทย), 4/32/40)

จากเนื้อความข้างต้นแสดงให้เห็นถึงอุดมการณ์แห่งการปฏิบัติการสอนโดยมุ่งหมายการอนุเคราะห์และเกื้อกูลต่อทวยเทพและมวลมนุษย์ ถือว่าเป็นนโยบายการประกาศพระศาสนาเชิงรุกสู่ชุมชน ซึ่งในครั้งนั้นผู้สอนต่างเป็นพระอริยสงฆ์มีคุณธรรมสูงสุดหลุดพ้นจากบ่วงแห่งมารด้วยกันทุกคน ย่อมสามารถนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปเผยแผ่ให้กับชนทั้งหลายได้ ดังนั้น ผู้สอนวิธีการสอน จึงมีส่วนสำคัญในการปฏิบัติการสอน แยกอธิบายได้ ดังนี้

2.1.1.1 ผู้สอน (Teacher) ในที่นี้ มุ่งเอาคุณภาพสมบัติภายนอกและภายในของผู้สอน

1. คุณสมบัติภายนอก

วัตรปฏิบัติกริยามารยาท จรรยาบรรณที่น่าเลื่อมใส เป็นคุณภาพสมบัติภายนอกที่เด่นชัด หรือจะเรียกอย่างหนึ่งว่า “อภิสมาจาร” ดังตัวอย่างเช่น พระอัสสชิเถระผู้สร้าง ความเลื่อมใสให้เกิดกับอุบาสกอุบาสิกา จนทำให้อุบาสกอุบาสิกาเข้าไปหาและกล่าวยกย่องว่า

“ผู้มีอายุ อินทรีย์ของท่านผ่องใส ผิวพรรณบริสุทธิ์ผุดผ่อง ผู้มีอายุ ท่านบวชอุทิศใคร ใครเป็นศาสดาของท่าน หรือท่านชอบใจธรรมของใคร” (วิ.มหา. (ไทย), 4/61/75)

ภาพลักษณ์ของพระอัสสชิเถระ แสดงให้เห็นถึงคุณสมบัติภายนอกที่นำมาซึ่งความเลื่อมใสเป็นเพียงบุคลิกภายนอกที่แสดงความสำรวมในอริยาบถต่าง ๆ

2. คุณสมบัติภายใน

ส่วนคุณลักษณะหรือคุณสมบัติภายในที่สำคัญสำหรับครูผู้ปฏิบัติการสอนนั้น มีหลักการสำคัญเช่น หลักกัลยาณมิตตธรรม ได้แก่ 1. ปิโย เป็นที่รัก 2. ครุ หนักแน่น 3. ภาวนียो นำเลื่อมใส 4. วตฺตา จ รู้จักพูดให้เหตุผล 5. วจนฺทโม อดทนต่อถ้อยคำ 6. คมภีรณฺจ กถา กตฺตา สามารถอธิบายเรื่องยุ่งยากซับซ้อนให้เข้าใจง่าย และ 7. โน จณฺฐาเน นิโยชเย ไม่ชักนำในเรื่องเหลวไหล หรือชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2553, หน้า 204) นอกจากนี้ ก่อนการออกปฏิบัติการสอนผู้สอนจะต้องมีคุณธรรมตามหลักพุทธ 5 ประการ ได้แก่ 1. พหุสฺสุตา ฟังมาก คือได้เล่าเรียนสดับฟังไว้มาก 2. ธตา จตฺจำได้ คือ จับหลักหรือสาระได้ ทรงจำความไว้มั่นยำ 3. วจสา ปริจิตา พูดได้คล่องปากจนคล่องแคล่วชัดเจน 4. มนฺसानุ-เปกฺขิตา ใส่ใจนึกคิดพิจารณาจนแน่ใจ นึกถึงครั้งใด ก็ปรากฏเนื้อความสว่างชัด และ 5. ทิฏฺฐิยา สุปฏิวิธฺตา มีความเข้าใจลึกซึ้งมองเห็นประจักษ์แจ้งด้วยปัญญาทั้งในความหมายและเหตุผล (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2553, หน้า 171, อภ. ปญจก. (ไทย) 22/88/158)

นอกจากนี้ ครูผู้สอนควรมีหลักพรหมวิหาร 4 คือ เมตตา รักใคร่ในศิษย์ กรุณา เอื้อเพื่อช่วยเหลือศิษย์ มุทิตา พลอยยินดีเมื่อศิษย์ได้ดี และอุเบกขา วางตนเป็นกลางในยามที่ต้องสังเกตอยู่ห่างๆ เป็นหลักธรรมสำคัญของครูที่ต้องได้ใช้ในระหว่างปฏิบัติการสอน

2.1.1.2 รูปแบบการสอนของพระพุทธเจ้า

คำเรียกขานที่เหล่าพุทธสาวกนิยมเอ่ยพระนามพระพุทธองค์ คือ คำว่า “สัทธา” แปลว่า “พระศาสดา หรือ ครู” เพื่อแสดงให้เห็นว่าพระพุทธองค์คือครูผู้สอนธรรมให้กับเวไนยสัตว์ ซึ่งรูปแบบการสอนของพระพุทธเจ้านั้น มีตัวอย่างพอสังเขป ดังนี้

1. การสอนเชิงเหตุและผล ด้วยหลักอริยสัจ 4 คือ ทุกข์ สิ่งที่ทนได้ยาก สมุทัย เหตุเกิดของทุกข์ นิโรธ การดับทุกข์ มรรค หนทางแห่งการดับทุกข์ (วิ. มหา. (ไทย). 4/14/22) อริยสัจ 4 นี้เป็นลักษณะเฉพาะทางพระพุทธศาสนาที่ปฏิบัติการสอนในสมัยพุทธกาล ซึ่งครูในยุคนี้ต่าง ๆ มีแนวความเห็นและหลักการสอนด้วยแนวทางสุดโต่ง 2 อย่าง ได้แก่ 1. กามสุขัลลิกานุโยค เป็นการหมกมุ่นอยู่ด้วยกามสุขในกามทั้งหลาย เป็นธรรมอันทราม เป็นของชาวบ้าน เป็นของปุถุชน ไม่ใช่ของพระอริยะ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ และ 2. อัตตกิลมถานุโยค คือ การประกอบความลำบากเดือดร้อนแก่ตน เป็นทุกข์ ไม่ใช่ของพระอริยะ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ ส่วนพระพุทธองค์ได้ทรง

แสดงอริยสัจ 4 และทรงเสนอมรรคมีองค์ 8 เป็นทางเลือกใหม่สายกลางระหว่างทางสุดโต่ง 2 ทางนั้น (วิ.มหา. (ไทย). 4/13/20)

2. การปฏิบัติการสอนตามแนวสิกขา 3 คือ อธิศีลสิกขา อธิจิตตสิกขา และอธิปัญญาสิกขา การสอนตามแนวนี้นี้ถือว่าเป็นหัวใจหลักของพระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับกระบวนการรักษากายวาจาให้เรียบร้อย ผูกพันจิตให้อยู่ในภาวะปัจจุบัน และเข้าใจความเป็นจริงตามกฎไตรลักษณ์คือ ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา พระพุทธองค์ได้ทรงอุปมาการสอนตามแนวสิกขา 3 เหมือนกิจเบื้องต้นที่ควรทำก่อนการทํานา ดังปรากฏในเขตตสูตร ว่า

“ภิกษุทั้งหลาย คหบดีชาวนามีกิจที่ต้องทำในเบื้องต้น 3 ประการนี้ กิจที่ต้องทำในเบื้องต้น 3 ประการ อะไรบ้าง คือ คหบดีชาวนามีโลกนี้ ในเบื้องต้น 1. ต้องไถคราดนาให้เรียบร้อย 2. ต้องเพาะพืชลงไปตามกาลที่ควร 3. ต้องไขน้ำเข้าบ้างระบายน้ำออกบ้างตามกาลที่ควร คหบดีชาวนามีกิจที่ต้องทำในเบื้องต้น 3 ประการนี้แล ฉันทใด ภิกษุก็ฉันทนั้นเหมือนกันแล มีกิจที่ต้องทำในเบื้องต้น 3 ประการนี้ กิจที่ต้องทำในเบื้องต้น 3 ประการ อะไรบ้าง คือ 1. การสมาทานอธิศีลสิกขา 2. การสมาทานอธิจิตตสิกขา 3. การสมาทานอธิปัญญาสิกขา ภิกษุผู้มีกิจที่ต้องทำในเบื้องต้น 3 ประการนี้แล เพราะเหตุนี้แล เธอทั้งหลายพึงสำเหนียกอย่างนี้ว่า ‘เราจักมีความพอใจ อย่างยิ่งในการสมาทานอธิศีลสิกขา เราจักมีความพอใจอย่างยิ่งในการสมาทานอธิจิตตสิกขา เราจักมีความพอใจอย่างยิ่งในการสมาทานอธิปัญญาสิกขา’ ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายพึงสำเหนียกอย่างนี้แล” (อง. ทุก. (ไทย) 20/84/310)

3. การปฏิบัติการสอนด้วยเทคนิค 4 ส. ได้แก่ สันทสนา ชี้อัตถ สมาสสนา ปฏิบัติได้สมุตเตชชา ใจอาจหาญ สัมปหังสนา ขโลมใจให้เข้มแข็ง ดังเช่นที่ทรงชี้แจงให้เวรัญชพรหมณ์เห็นชัดชวนให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ เร้าใจให้อาจหาญแกล้งกล้า ปลอดภัยให้ สดชื่นร่าเริง (วิ. มหา. (ไทย) 1/22/15)

4. การสอนด้วยการตั้งคำถามและตอบปัญหา (พยากรณ์ปัญหา) โดยแยกออกเป็น 4 อย่าง คือ

4.1 เอกังสพยากรณ์ปัญหา คือปัญหาที่ควรต้องบออย่างเดียวเด็ดขาด เช่นถามว่า จักขุไม่เที่ยงใช่ไหม? พึงตอบได้เพียงคำตอบเดียวว่า “ใช่”

4.2 วิวัชชพยากรณ์ปัญหา คือ ปัญหาที่ควรแยกแยะหรือจำแนกตอบ เช่น สิ่งที่ไม่ทแยงได้แก่จักขุใช้หรือไม่? พึงแยกตอบว่า ไม่ใช่เฉพาะจักขุเท่านั้น แม้โสตะ ฆานะ เป็นต้น ก็ไม่เที่ยง

4.3 ปฏิปุจฉาพยากรณ์ปัญหา คือ ปัญหาที่ควรหาคำตอบด้วยการย้อนถาม เช่น จักขุเป็นเช่นใด โสตะเป็นเช่นนั้น หรือ โสตะเป็นเช่นใด จักขุเป็นเช่นนั้น

4.4 ฐปณียปัญหา คือ เมื่อถูกถามปัญหา จะนิ่งเสียไม่ตอบ เพราะคำถามนั้น แม้จะตอบไปก็ไม่ก่อประโยชน์ใด ๆ เช่น ไก่กับไข่อะไรเกิดก่อนกัน

5. การสอนแบบโยนิโสมนสิการ คือ การสอนให้ผู้เรียนกระทำไว้ในใจโดยแยบคาย ซึ่งพระอรรถกถาจารย์ได้แสดงไว้ 4 ประเภท คือ

5.1 อุบายมนสิการ แปลว่า คิดหรือพิจารณาโดยอุบาย คือ คิดอย่างมีวิธี หรือ คิดถูกวิธี หมายถึง คิดถูกวิธีที่จะเข้าถึงความจริง ทำให้หยั่งรู้สภาวะลักษณะและสามัญลักษณะของสิ่งทั้งหลาย

5.2 ปถมนสิการ แปลว่า คิดเป็นทาง หรือคิดถูกทาง คือ คิดได้ต่อเนื่องเป็นลำดับ จัดลำดับได้หรือมีลำดับ มีขั้นตอน แล่นไปเป็นแถวเป็นแนว หมายถึง ความคิดเป็นระเบียบตามแนวเหตุผล ไม่ยุ่งเหยิงสับสน

5.3 การณมนสิการ แปลว่า คิดตามเหตุ คิดค้นเหตุ คิดตามเหตุผล หรือคิดอย่างมีเหตุผล หมายถึง การคิดสืบค้นตามแนวความสัมพันธ์สืบทอดกันแห่งเหตุปัจจัย พิจารณาสืบสาวหาสาเหตุ ให้เข้าใจถึงต้นเค้า หรือแหล่งที่มาซึ่งส่งผลต่อเนื่องมาตามลำดับ

5.4 อุปาทกมนสิการ แปลว่า คิดให้เกิดผล คือ ใช้ความคิดให้เกิดผลที่พึงประสงค์ หมายถึง การคิดพิจารณาที่ทำให้เกิดกุศลธรรม เช่น ปลุกเร้าให้เกิดความเพียรพร้อมการรู้จักคิดในทางที่ทำให้หายหวาดกลัว ให้หายโกรธ การพิจารณาที่ทำให้มีสติ หรือทำให้จิตใจเข้มแข็ง มั่นคง (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2538, หน้า 670)

สรุปได้ว่า ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการสอน คือ การพัฒนาศักยภาพของครูทั้งบุคลิกภาพภายในและภายนอก เพื่อสร้างจิตวิญญาณให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน อันจะนำไปสู่พัฒนาทางร่างกาย วาจา และจิตใจ

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสังเคราะห์ข้อมูล

การสังเคราะห์เป็นกระบวนการบูรณาการปัจจัยต่าง ๆ ตั้งแต่สองปัจจัยขึ้นไปซึ่งอาจเป็นได้ทั้งคน สัตว์ สิ่งของรวมทั้งเหตุการณ์และสิ่งที่อยู่ในรูปของแนวคิดเข้ามาเป็นองค์ประกอบร่วมกัน เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่หรือเกิดปรากฏการณ์ใหม่ที่อาจเรียกได้ว่าเป็นการบูรณาภาพ โดยปัจจัยหรือองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เข้ามาสู่กระบวนการบูรณาการในการสังเคราะห์นั้น บางปัจจัยอาจจะได้ผ่านการวิเคราะห์แยกแยะสืบค้นมาก่อนแล้ว ขณะที่บางปัจจัยก็อาจจะยังไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์แยกแยะสืบค้นมาก่อน สภาวะของปัจจัยและองค์ประกอบต่าง ๆ ที่นำมาเป็นปัจจัยและองค์ประกอบในการสังเคราะห์นั้นอาจเป็นไปได้ทั้งแบบรูปธรรมและนามธรรม เมื่อผ่านการสังเคราะห์แล้วจะเกิดสิ่งที่เป็นปรากฏการณ์ใหม่หรือสิ่งใหม่ซึ่งเป็นไปได้ทั้งแบบรูปธรรมและนามธรรมเช่นกัน

การสังเคราะห์โดยเฉพาะการสังเคราะห์ข้อมูลทั้งที่เป็นข้อมูลดิบหรือข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์มาแล้วจึงเป็นทรัพยากรสำคัญสำหรับการสังเคราะห์ในศาสตร์ต่าง ๆ มีวิธีการสังเคราะห์ที่แตกต่างกัน เช่น การสังเคราะห์ทางเคมี การสังเคราะห์ตามอิทธิพลธรรมชาติที่มีต่อสัตว์ พืช และสิ่งต่าง ๆ การสังเคราะห์เครื่องมือหรือเครื่องจักร เป็นต้น

2.2.1 ความหมายของการสังเคราะห์

ความหมายของการสังเคราะห์ที่ควรนำมากล่าวไว้คือ ความหมายเฉพาะตัวสังเคราะห์และความหมายโดยการนิยามคำจำกัดความของการสังเคราะห์ ซึ่งสามารถเสนอออกเป็นความหมายโดยทั่วไปและความหมายตามแนวคิดของนักวิชาการ

2.2.1.1 ความหมายโดยทั่วไปของคำว่า “สังเคราะห์” มีดังนี้

1. คำว่า “สังเคราะห์” ตรงกับภาษาอังกฤษ “Synthesis” เป็นคำผสมระหว่างคำว่า “Syn-” แปลว่า “ร่วม” กับคำว่า “thesis” แปลว่า “ปรากฏการณ์ใหม่” มีรากศัพท์มาจากภาษากรีกโบราณ
2. ในพจนานุกรม Oxford Advance Learner’s Dictionary ได้ให้ความหมายว่า “การรวมแนวคิด ความเชื่อ สไตล์ ที่แยกกัน การผสมหรือการรวมไว้ซึ่งแนวคิด ความเชื่อ รูปแบบ เป็นต้น
3. ในภาษาบาลี มาจากคำว่า “สงคห” ประกอบด้วย “ส” อุปสัคบทหน้า แปลว่า “พร้อม กับ ดี” มีรากศัพท์จาก “คห” ธาตุ ในความหมายว่า “ถือเอา นำไป” รวมแปลว่า “การถือเอาหรือนำไปด้วยดี”

2.2.1.2 ความหมายตามแนวคิดของนักวิชาการ

1. อุทุมพร จารมรमान (2527:1 อ้างใน พรพรรณ ใจกำแหง, 2561: 10) ให้ความหมายของการสังเคราะห์ไว้ว่า การสังเคราะห์ เป็นการนำหน่วยย่อย ๆ หรือส่วนต่าง ๆ มาประกอบให้เป็นเนื้อเรื่องเดียวกัน โดยไม่เคยมีการนำสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มารวมเข้าด้วยกันมาก่อน”

2. สุวิมล ว่องวานิช และคณะ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554, หน้า 4) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การสังเคราะห์งานวิจัย หมายถึง กระบวนการแสวงหาความรู้/ตอบคำถามวิจัยด้วยระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์โดยการรวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหานั้น ๆ มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติหรือวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล เชิงคุณภาพและสรุปผลสาระอย่างมีระบบให้ได้คำตอบตามปัญหาวิจัยที่ต้องการการสังเคราะห์

ดังนั้น การสังเคราะห์ จึงหมายถึง กระบวนการหรือผลการนำเอาปัจจัยสองอย่างหรือมากกว่าที่แยกกันโดยเฉพะความคิด นำมารวมกันเข้าเป็นหนึ่ง ก่อให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้นเป็นความรู้ใหม่ เครื่องมือใหม่ทางความคิด เช่น การรวมกันให้เป็นทฤษฎี หรือระบบการสังเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ เช่น ไฮโดรเจนและออกซิเจนรวมกันเข้าเป็นน้ำ การผสมผสานความคิดให้หลายเป็นองค์รวมที่ซับซ้อนขึ้น บูรณาการให้เป็นองค์รวมก่อให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้นมา

การสังเคราะห์ เป็นผลลัพธ์ของกระบวนการทางประวัติศาสตร์ เมื่อปรากฏการณ์หนึ่ง ถูกแย้งจากอีกปรากฏการณ์หนึ่ง ก่อเกิดปรากฏการณ์ใหม่ขึ้นและปรากฏการณ์นี้ก็จะกลายเป็นตัวตั้งที่ถูกแย้งจากอีกปรากฏการณ์หนึ่งและสังเคราะห์เป็นปรากฏการณ์ใหม่เช่นนี้เรื่อยไป

2.2.2 ประเภทของการสังเคราะห์

ประเภทของการสังเคราะห์ขึ้นอยู่กับศาสตร์ที่นำไปใช้ ในที่นี้จะยกเกี่ยวกับการสังเคราะห์ข้อมูลและงานวิจัย ซึ่งมีนักวิชาการได้จำแนกประเภทไว้พอสังเขป ดังนี้

2.2.2.1 ศิริยุพา พูลสุวรรณ (2541) ได้จำแนกประเภทของการสังเคราะห์ไว้ดังนี้

1. การสังเคราะห์ข้อมูลจากข้อมูลดิบ หมายถึง การวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อมูลดิบที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมด้วยตนเองแล้ววิเคราะห์จำแนกแยกแยะจัดหมวดหมู่แล้วสรุปผล วิธีการนี้อาจเกิดความคลาดเคลื่อนจากขั้นตอนการสังเคราะห์ เช่น ขั้นตอนออกแบบกรอบแนวคิดการวิจัย ขั้นตอนเลือกแหล่งข้อมูล ขั้นตอนสร้างเครื่องมือ และการจำแนกข้อมูล ซึ่งหากผู้วิจัยขาดความเข้าใจในข้อมูลแล้วอาจจะส่งผลให้การสังเคราะห์ข้อมูลคลาดเคลื่อน

2. การสังเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ หมายถึง การวิเคราะห์และการสังเคราะห์ข้อมูลที่มีผู้อื่นได้ทำการรวบรวมไว้แล้ว แต่ยังไม่เป็นสารสนเทศที่ตรงตามความต้องการที่จะใช้ ดังนั้น

นักวิจัยก็สามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ต่อยอดได้เพื่อให้ได้สารสนเทศใหม่ ตรงตามความต้องการที่ประสงค์ เช่น ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ข้อมูลจากตลาดหลักทรัพย์ ข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ เป็นต้น

3. การสังเคราะห์งานวิจัย หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผลงานวิจัย ที่มีนักวิจัยอื่นได้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อวัตถุประสงค์ที่นักวิจัย กำหนดใหม่ซึ่งเป็นการอธิบายเกี่ยวกับปรากฏการณ์ของข้อมูลในงานวิจัยเหล่านั้นให้เห็นภาพองค์รวม และอีกมิติใหม่ จะมีลักษณะคล้ายคลึงกับการสังเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ เพียงแต่ข้อมูลชนิดนี้คือ รายงานการวิจัยที่ตนดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว

4. การสังเคราะห์ผลงานยอดเยี่ยม หมายถึง การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการ สังเคราะห์งานวิจัย แต่ใช้งานวิจัยเฉพาะที่มีคุณภาพมาทำการวิเคราะห์ ข้อควรระวังคือการประเมิน คุณภาพงานวิจัยอาจเกิดความลำเอียงจากผู้วิจัย

5. การวิเคราะห์รายการณียอดเยี่ยม หมายถึง การสังเคราะห์งานวิจัยที่ได้ใช้ ข้อมูลจากงานวิจัยหรือรายงานการวิจัยที่ย้อนกลับไปใช้ข้อมูลดิบ จากงานวิจัยเดิมซึ่งลักษณะคล้ายกับ การสังเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ แต่ข้อมูลเหล่านั้นมาจากงานวิจัยหลาย ๆ เรื่อง เพื่อแก้ปัญหาความ บกพร่องในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ผิดพลาด

2.2.2.2 อุทุมพร จามรมาน (2527) ได้จำแนกการสังเคราะห์เป็น 3 ประเภท คือ

1. การสังเคราะห์ด้วยวิธีการอาศัยหน่วยย่อย ๆ มารวมกันจนได้เป็น ผลผลิตใหม่ ตัวอย่างเช่น การสังเคราะห์การสื่อความหมาย ได้แก่ การพัฒนาการสื่อความหมายเป็น การนำเอาการพูด การบอก ภาษาท่าทาง การแสดงความรู้สึกและการนำเสนอประสบการณ์ให้ผู้อื่น ทราบหรือเข้าใจได้ การวัดการสังเคราะห์ระดับนี้ได้จากการพัฒนางานเขียนที่สามารถเรียบเรียงหรือ เปล่าประสบการณ์ส่วนตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การสังเคราะห์ได้ผลผลิตจากการวางแผน หรือจากข้อเสนอเพื่อนำไป ปฏิบัติ ได้แก่ การพัฒนาแผนการทำงาน หรือพัฒนาแนวความคิดของแต่ละคน จนถึงขั้นนำไปปฏิบัติ เช่น ผลการประชุมวางแผนแล้วนำไปใช้จนเกิดผลสำเร็จ

3. การสังเคราะห์สิ่งที่เป็นนามธรรมมากขึ้น ได้แก่ ความสามารถในการ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งที่เป็นนามธรรม เพื่อจำแนกหรืออธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ หรือการ เชื่อมโยงแนวความคิดของผู้ทรงคุณวุฒิเข้าด้วยกัน เพื่ออธิบายปัญหาหรือการเชื่อมโยงทฤษฎีจนได้ข้อ ค้นพบใหม่ทางคณิตศาสตร์

2.2.2.3 สัญญา เคนาภูมิ (2562, หน้า 93) ได้แบ่งรูปแบบของการสังเคราะห์ 2 รูปแบบ ดังนี้

1. การสังเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Synthesis) หมายถึง การสังเคราะห์เนื้อหาสาระ เฉพาะส่วนที่เป็นข้อค้นพบของรายงานการวิจัย โดยใช้วิธีการสังเคราะห์ด้วยวิธีการบรรยายจะได้บทสรุปรวม ข้อค้นพบของรายงานการวิจัยที่นำมาสังเคราะห์โดยอาจยังคงสาระของงานวิจัยแต่ละเรื่องไว้ด้วย หรืออาจจะนำเสนอบทสรุปรวมลักษณะภาพรวมโดยไม่คงสาระของงานวิจัยแต่ละเรื่องก็ได้ การสังเคราะห์วิธีเชิงคุณภาพจะช่วยให้เข้าใจการวิจัยเชิงระบบได้ดีขึ้นผ่านกระบวนการที่ได้เห็นมุมมองและการตัดสินใจของผู้เชี่ยวชาญเพื่อที่จะสรุปทิศทาง แนวโน้มหรือข้อเสนอที่ควรจะเป็นและเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่วิจัย

2. การสังเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Synthesis) หมายถึง การใช้ระเบียบวิธีทางสถิติเป็นการนำเสนอข้อค้นพบจากงานวิจัยทุกเรื่องในหน่วยมาตรฐานเดียวกัน และบูรณาการข้อค้นพบของรายงานการวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ทั้งหมด พร้อมทั้งแสดงให้เห็นความเกี่ยวข้องระหว่างลักษณะงานวิจัย การสังเคราะห์เชิงปริมาณจึงเป็นการวิเคราะห์ผลการวิเคราะห์ (Analysis of Analysis) หรือการวิเคราะห์เชิงผสมผสาน (Integrative Analysis) หรือการวิจัยงานวิจัย (Research of Research) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์อภิมาน (Meta-Analysis) โดยมีการประเมินคุณภาพงานศึกษาโดยใช้เกณฑ์วัดคุณภาพงานวิจัย ส่วนสำคัญของงานวิจัยที่นำมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบกับกรณีอื่น ๆ และพัฒนาเป็นการวางลำดับตามโครงสร้าง (Hierarchical Structure) ของข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และข้อมูลจากการสรุปของผู้วิจัย จากการสังเคราะห์งานวิจัย (Systematic Review) มักใช้กับกรณีงานวิจัยเป็นเชิงคุณภาพทั้งหมด ส่วนการวิเคราะห์อภิปราบ (Meta-Analysis) เป็นส่วนหนึ่งของการสังเคราะห์งานวิจัย เป็นการวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติในการรวบรวมผลของงานวิจัยในแต่ละเรื่องมาสรุปรวมกันมีการให้ค่าเชิงปริมาณที่แน่นอน มักใช้กับกรณีงานวิจัยเป็นเชิงปริมาณที่มีความเป็นเนื้อเดียวกัน อย่างไรก็ตามขั้นตอนการสังเคราะห์ด้วยวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research Synthesis) เริ่มต้นด้วยการอาศัยรายงานการวิจัยที่ต้องการนำมาสังเคราะห์ควรมีอย่างน้อย 2 - 3 เรื่อง หรือยังมีมากก็ยิ่งทำให้ได้ข้อสรุปที่ครอบคลุมและน่าเชื่อถือสามารถนำไปใช้ได้กว้างขึ้น

2.2.3 ขั้นตอนการสังเคราะห์ข้อมูล

การสังเคราะห์ข้อมูลเป็นขั้นตอนในการนำเอาข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมและปัญหาจากการวิเคราะห์มาแปรเป็นข้อเสนอในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพื้นที่ โดยใช้วิธีการตั้งคำถามเพื่อชี้ประเด็นปัญหาของพื้นที่ เช่น อะไรที่ดูไม่ถูกต้อง อะไรที่เป็นอุปสรรค ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาของใคร

ใครได้รับผลกระทบ ปัญหาเกิดขึ้นเมื่อไหร่ ที่ไหน และจะสามารถแก้ไขได้อย่างไร โดยขั้นตอนแรกของการสังเคราะห์ข้อมูลคือ การสร้างแนวคิด (Evolution of concepts for development) เพื่อแก้ปัญหาให้กับพื้นที่ ตามด้วยการพัฒนาข้อเสนอในการออกแบบ (Schematic Design Proposals) ที่แสดงภาพการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นชัดเจนมากขึ้น และจากข้อเสนอนี้จะถูกนำไปพัฒนาเป็นผังเบื้องต้น (Preliminary Designs) ต่อไป

2.2.3.1 ขั้นตอนเตรียมข้อมูลก่อนการสังเคราะห์ประกอบด้วย

1. นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาทำการวิเคราะห์เพื่อหาประเด็นปัญหาและพัฒนาประเด็นเพื่อนำไปสู่ข้อเสนอในการออกแบบ

2. สร้างแนวคิดในการออกแบบ (Design Concepts) ที่สะท้อนความเข้าใจในอุปสรรคและปัญหาของพื้นที่ เพื่อนำเสนอวิธีการและรูปแบบในการแก้ไขที่เหมาะสม

2.2.3.2 ขั้นตอนการสร้างความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ในการสังเคราะห์ข้อมูล (Goal and Objective-setting) เช่น ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ในการออกแบบเพื่อสังคมสามารถใช้ได้กับงานออกแบบชุมชนเมืองทุกระดับตั้งแต่งานออกแบบพื้นที่ขนาดเล็กไปจนถึงเมืองขนาดใหญ่ และงานออกแบบชุมชนเมืองที่ไม่มีความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนอาจทำให้งานนั้นไม่ประสบความสำเร็จ มีหลักการดังนี้

1. การสร้างความมุ่งหมาย (Goal) เป็นข้อความกว้าง ๆ ที่แสดงหลักการและทิศทางของงานออกแบบ ซึ่งอาจไม่สามารถวัดผลงานหรือความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมได้

2. การตั้งวัตถุประสงค์ (Objectives) คือการแปลงความมุ่งหมายไปสู่สิ่งที่สามารถวัดความสำเร็จได้ โดยที่ประโยคดังกล่าวสามารถนำไปสู่การปฏิบัติจริงรวมทั้งสามารถวัดผลสำเร็จได้

2.2.3.3 ขั้นตอนการสังเคราะห์ คือ

1. การสร้างแนวคิดในการพัฒนาหรือนวัตกรรม Evolution of concepts for development or innovation

2. การพัฒนาข้อเสนอในการออกแบบ Schematic design proposals

3. ออกแบบร่างขั้นต้น Preliminary designs

2.2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการสังเคราะห์ในทางพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งการใช้เหตุผลและสอนให้ใช้ปัญญา ซึ่งมีหลักการแห่งเหตุผลที่ได้จากการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และใช้วิจารณ์ญาณบนพื้นฐานขององค์ความรู้ตามสภาพความเป็นจริงโดยแบบคายที่เรียกว่า “โยนิโสมนสิการ” อันเป็นหลักธรรมที่นำมาซึ่งความเห็นชอบ (สัมมาทิฐิ) จะควบคู่กับหลัก “ปรโต โฆสะ (การได้สดับตรับฟังจากผู้อื่น)” เสมอ

การสังเคราะห์ เป็นส่วนหนึ่งของหลักคิดแบบโยนิโสมนสิการ มีความลึกซึ้งกว่าการสังเคราะห์ข้อมูลโดยทั่วไป เพราะมีกระบวนการและขั้นตอนเพื่อการพัฒนาร่างกาย จิตใจ และปัญญาของตนเองมากกว่าการสร้างคุณลักษณะทางความรู้โดยทั่วไป แต่ก่อนจะสังเคราะห์ได้นั้นต้องมีข้อมูลจากแหล่งอื่นหรือคนอื่น (ปรโต โฆสะ) เพื่อใช้สำหรับการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลทั้งจากภายนอกและจากประสบการณ์ของผู้สังเคราะห์ได้ถูกต้อง เหมือนดังที่พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2538, หน้า 675) ได้สังเคราะห์วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการไว้ 10 ประการ ได้แก่ 1. วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย 2. วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ 3. วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์ 4. วิธีคิดแบบอริยสัจจ์ หรือคิดแบบแก้ปัญหา 5. วิธีคิดแบบบรรณธรรมสัมพันธ์ 6. วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก 7. วิธีคิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม 8. วิธีคิดแบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรม 9. วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในขณะปัจจุบัน และ 10. วิธีคิดแบบวิวัชชา

พระอรรถกถาจารย์ได้ให้ความหมาย “การสังเคราะห์” หรือ “การสงเคราะห์” ในพระอภิธรรมปิฎก ว่าหมายถึง การรวบรวม การประมวล มี 4 อย่าง คือ 1. ชาตีสงเคราะห์ (การรวบรวมสิ่งที่ เสมอกันโดยชาติ) 2. สัญชาติสงเคราะห์ (การรวบรวมสิ่งที่มีแหล่งเกิดจากที่เดียวกัน) 3. กิริยาสงเคราะห์ (การรวบรวมสิ่งที่มีการกระทำร่วมกัน) 4. คณนสงเคราะห์ (การรวบรวมสิ่งที่มีจำนวนเท่ากัน) (อภ.ปญจ.อ. 5/3) เช่น การสังเคราะห์ธรรมตาม “นัยมาติกา” แห่งธาตุกถา ที่จำแนกการสังเคราะห์นัยออกเป็น 14 นัย (อภ. ธา. (ไทย) 36/1/1) เป็นต้น

การสังเคราะห์ตามแนวพระพุทธศาสนามีหลากหลายวิธีเพื่อสร้างความเข้าใจและเข้าถึงธรรม ดังนั้น เป้าหมายสูงสุดของการสังเคราะห์ข้อมูลในทางพระพุทธศาสนานั้นจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อการกำหนดรู้ปัญหา (ทุกข์) เหตุเกิดของปัญหา (สมุทัย) การแก้ปัญหา (นิโรจ) และวิธีการแก้ไขปัญหา (มรรค)

2.3 บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3.1 ทรงศิริ พันธุเสวี และคณะ (2552) ได้การศึกษาเพื่อการพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสหน่วยงานภาครัฐ ตามโครงการเผยแพร่เกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนดภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งดำเนินการทดสอบ/ทดลองวิธีการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ และเพื่อพัฒนารูปแบบและวิธีการในการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐให้สามารถใช้เป็นเกณฑ์ประเมินที่เป็นมาตรฐานและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการสร้างเกณฑ์เทียบเคียงการปฏิบัติ (Benchmarking) ผลการศึกษา พบว่า 1. ผลการจัดประชุมสัมมนาเพื่อเผยแพร่ชี้แจงรายละเอียดเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ ภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ในพื้นที่ส่วนกลาง ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 23 จังหวัด โดยแบ่งการประชุมสัมมนาเป็น 9 กลุ่มจังหวัด มีหน่วยงานที่เข้าร่วมประชุมสัมมนาจำนวน 1,724 หน่วยงาน จากหน่วยงานที่ส่งจดหมายเชิญจำนวน 2,690 หน่วยงาน รวมผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้นจำนวน 2,004 คน 2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐตามเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐที่กำหนดภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,164 ชุด จากหน่วยงานภาครัฐที่ส่งแบบประเมินกลับมา โดยผลการวิเคราะห์ คะแนนรวมตัวชี้วัดจากมาตรฐานความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ เท่ากับ 283.46 จากคะแนนเต็ม 480 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 59.05 3. ผลการค้นหาคำรณศึกษาที่ดีเลิศ (Best Practices) ที่ผ่านการประเมินจากคณะผู้วิจัย มี 3 แห่ง ได้แก่ ตำรวจภูธรจังหวัดระยอง สำนักงานที่ดินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และองค์การบริหารส่วนตำบลรางบัว จังหวัดราชบุรี 4. ผลการพัฒนาแบบประเมินความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐตามเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐที่กำหนดภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 รูปแบบใหม่ โดยมาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสทั้ง 7 ด้าน จะเหลือมาตรฐานทั้ง 7 ด้าน เช่นเดิม แต่จะเหลือตัวชี้วัด 37 ตัวชี้วัด จากเดิมซึ่งมี 48 ตัวชี้วัด และมีตัวชี้วัดย่อยรวม 160 ตัวชี้วัดย่อย จากเดิมซึ่งมี 240 ตัวชี้วัดย่อย และมีค่าคะแนนรวมทั้งสิ้น 320 คะแนน จากเดิมมีค่าคะแนนรวมทั้งสิ้น 480 คะแนน

2.3.2 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ได้สังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารอบแนวคิดของคุณภาพการศึกษาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการสังเคราะห์งานวิจัย และเพื่อสำรวจพร้อมทั้งสังเคราะห์งานวิจัยที่เป็นงานวิจัยของหน่วยงาน รวมทั้งวิทยานิพนธ์ที่มุ่งศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของประเทศไทย

ทุกระดับและประเภทการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์อภิมานในกรณีที่เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ และใช้การวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิมานร่วมกับการวิเคราะห์เมทริกซ์ ผลกระทบไขว้ในกรณีที่เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวิธีดำเนินการวิจัย 11 ขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า ส่วนแรกเป็นโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วยปัจจัยเชิงสาเหตุที่เป็นปัจจัยหลัก 6 ปัจจัย และคุณภาพการศึกษารวม 5 ด้าน ส่วนที่ 2 เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการสังเคราะห์งานวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ แยกนำเสนอรวม 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ผลการสำรวจงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ ตอนที่ 2 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณด้วยการวิเคราะห์อภิมาน และตอนที่ 3 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิมานและเมทริกซ์ผลกระทบไขว้

2.3.3 สุวิมล ว่องวานิช และคณะ (2554) ได้สังเคราะห์งานวิจัยด้านการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาเพื่อการพัฒนาครูตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา สร้างองค์ความรู้ด้านการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาสำหรับการพัฒนาครูตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาครูตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน ร่วมกับการวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ ผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุและผลลัพธ์สามารถจัดกลุ่มรูปแบบนวัตกรรมการที่สังเคราะห์งานวิจัย 16 เรื่อง ได้ 3 ประเภท คือ ประเภทที่ 1 การจัดกิจกรรมตามแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู 10 รูปแบบ ได้แก่ 1. การศึกษาผ่านบทเรียน 2. การจัดการความรู้ 3. การทำวิจัยในชั้นเรียน 4. เทคนิคแผนที่ผลลัพธ์ 5. การคิดตามแนวทฤษฎีสติปัญญาสามศร 6. การออกแบบย้อนกลับและการเรียนรู้แบบเน้นประกอบการ 7. การเสริมสร้างพลังอำนาจด้วยแนวคิดนิโอฮิวแมนนิส 8. การเสริมพลังอำนาจครู 9. การพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และ 10. กระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติผ่านการชี้แนะ ประเภทที่ 2 การจัดกิจกรรมตามแนวคิดการประเมิน 3 รูปแบบ ได้แก่ 1. การประเมินเสริมพลังอำนาจ 2. การประเมินแบบ 360 องศา และ 3. วงจรเรียนรู้แบบเชว่นอี โดยใช้แบบตรวจสอบรายการการประเมินหลัก ประเภทที่ 3 การจัดกิจกรรมตามแนวคิดการพัฒนาพฤติกรรมครู 2 รูปแบบ ได้แก่ 1. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามหลักกัลยาณมิตร และ 2. การปรับปรุงการพูดโดยใช้เทคนิคการละคร ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงนวัตกรรมการหรือปัจจัยกระบวนการที่ส่งผลต่อครูมี 5 ด้าน คือ 1. สมรรถภาพการจัดการเรียนการสอน 2. ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ 3. ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 4. ความรู้ความเข้าใจและทักษะในกระบวนการประเมินการจัดการเรียนรู้ และ 5. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานภายในตนและระหว่างเพื่อนครู

2.3.4 พิษณุ ผิวทอง (2561) ได้สังเคราะห์งานวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนอาชีวศึกษา: การวิเคราะห์ห่อภิมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของงานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพนักเรียนอาชีวศึกษา และสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพนักเรียนอาชีวศึกษา งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์เป็นงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอาชีวศึกษาที่ตีพิมพ์ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2558 จากมหาวิทยาลัย 23 แห่ง จำนวน 95 เล่ม ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่เป็นสาเหตุของคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงทดลอง เป็นวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต ตัวแปรสาเหตุเน้นศึกษาวิธีสอนแบบต่าง ๆ ลักษณะของนักเรียนและลักษณะครอบครัว กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนช่างอุตสาหกรรมในวิทยาลัยเทคนิคมากที่สุด สาขาวิชาที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุดคือ หลักสูตรและการสอน ค่าดัชนีมาตรฐานคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาส่วนใหญ่ได้มาจากการวิจัยสหสัมพันธ์ ค่าดัชนีมาตรฐานคุณภาพนักเรียนอาชีวศึกษาได้มาจากการวิจัยทั้ง 95 เล่ม มีความแตกต่างกันตามลักษณะของงานวิจัย ดัชนีมาตรฐานคุณภาพนักเรียนอาชีวศึกษามีแนวโน้มสูงขึ้น

2.3.5 สุบิน ยุระรัช (2561) ได้สังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยและหน่วยงานภายนอก ปีการศึกษา 2558 – 2560 พบว่า คุณลักษณะของผลงานวิจัยตามระเบียบคณะกรรมการการอุดมศึกษาว่าด้วยมาตรฐานหลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้ดำรงตำแหน่งวิชาการ พ.ศ. 2560 ส่วนใหญ่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อวงวิชาการ (ร้อยละ 32) รองลงมาคือ พัฒนาและส่งเสริมชุมชนหรือสังคมให้มีความเข้มแข็ง (ร้อยละ 26) ส่วนคุณลักษณะผลงานวิจัยตามยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยที่ตอบยุทธศาสตร์ที่ 2 เรื่องการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (ร้อยละ 30) รองลงมา คือ ยุทธศาสตร์ที่ 3 เรื่องการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน (ร้อยละ 21)

2.3.6 สัจธรรม พรทวีกุล และ จิตราภรณ์ วงศ์คำจันทร์ (2561) ได้ศึกษาสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาปัจจัยสำคัญในการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ 2. ศึกษารูปแบบการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ 3. จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยการใช้การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์หาตีพันธุวรรณนาภิมาณ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเผยแพร่ในฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์และผลงานวิจัยไทย ระหว่างปี 2549 – 2559 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยการจัดหมวดหมู่ตามประเด็น การเชื่อมโยง การหาความสัมพันธ์ การตีความ และสร้างข้อสรุป นำเสนอข้อมูลการวิจัย โดยใช้รูปแบบการเขียนบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ได้แก่ 1. การศึกษา 2. คุณสมบัติส่วนบุคคล/ลักษณะทางประชากร 3. ระดับการมีส่วนร่วมในชุมชน 2. รูปแบบการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ได้แก่ 1. การ

จัดการศึกษา 2. การมีส่วนร่วมของชุมชน 3. การสร้างทัศนคติเชิงบวก 4. การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนการเรียนรู้และ 3) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ได้แก่ 1. ควรพัฒนาสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ในลักษณะต่าง ๆ ที่ตรงกับความต้องการของคนในชุมชน 2. ควรใช้การมีส่วนร่วมอย่างเป็นธรรมชาติตามบริบท 3. ควรให้ความรู้และสร้างทัศนคติที่ดีในการพัฒนาชุมชน 4. ควรสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชน 5. หน่วยงานรัฐต้องให้การสนับสนุนชุมชนแต่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมมากกว่าสั่งการและให้งบประมาณ

2.3.7 กนกวรรณ ศรีวาปี และคณะ (2561) ได้ศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภาการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นปีที่ 5 ที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีการศึกษา 2558 ทั้งสิ้น 12 สาขาวิชา โดยการเลือกแบบเจาะจงจำนวน 300 คน ครูพี่เลี้ยง ในโรงเรียนเครือข่ายวิชาชีพครู จำนวน 300 คนผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายวิชาชีพครู จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบประเมินสมรรถนะการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภาแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นความสอดคล้องภายในโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .92 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภาโดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาเฉพาะด้านความสามารถประเมิน ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับศักยภาพผู้เรียน ด้านความสามารถวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน ด้านความสามารถจัดทำรายงานผลการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษามีสมรรถนะการปฏิบัติการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านความสามารถจัดทำรายงาน

ผลการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน รองลงมาคือ ด้านความสามารถจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชา เฉพาะ ด้านความสามารถวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียน และด้านความสามารถประเมิน ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับศักยภาพผู้เรียนตามลำดับ

2.3.8 มนัสวี ศรีนนท์ และคณะ (2562) ได้นำเสนอปัญหาและแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บทความเรื่องนี้ได้อธิบายความรู้ใหม่เชิงกระบวนการเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ดังนี้ 1. ด้านการนำเข้า การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา นักศึกษาต้องรู้และเข้าใจก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เช่น หลักการจัดวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2. ด้านการปฏิบัติการปฏิบัติงานที่นักศึกษา ต้องดำเนินการเมื่อฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เช่น แนวปฏิบัติของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 3. ด้านผลผลิต การประเมินผลเมื่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู แล้ว เช่น ภาระงานที่นักศึกษาต้องนำเสนอ และ 4. ด้านผลลัพธ์รายงานการปฏิบัติการสอนเมื่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแล้ว เช่น วิจัยในชั้นเรียน

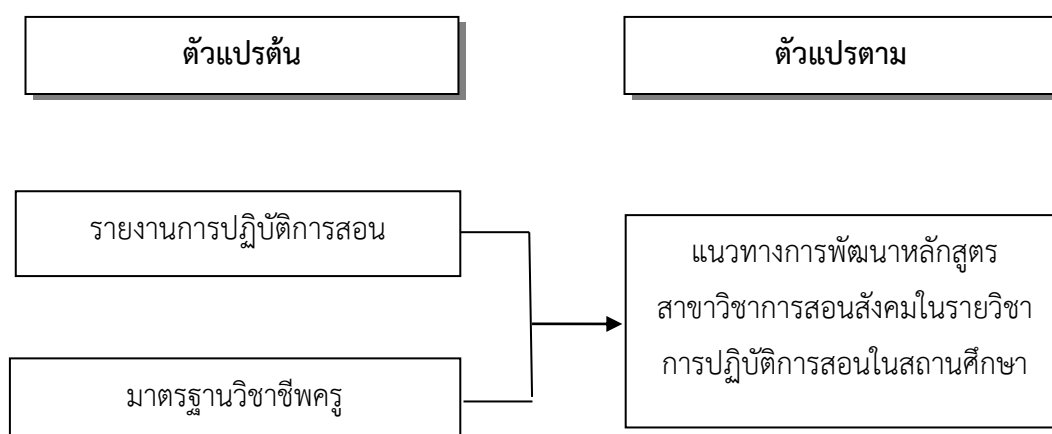
2.3.9 มยุรา ฉลุธอง (2563) ได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมจิตสาธารณะโดยวิเคราะห์ห่อภิมาน เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยที่เป็นปริญญานิพนธ์หรือวิทยานิพนธ์ (พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2546 – 2561 จำนวน 57 เล่ม) เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมจิตสาธารณะโดยการวิเคราะห์ห่อภิมาน ผลการวิจัยพบว่า สถาบันที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมจิตสาธารณะมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สาขาหลักสูตรและการสอน ทำการวิจัยมากที่สุด ปีที่พิมพ์เผยแพร่งานวิจัยมากที่สุดคือ พ.ศ. 2557

2.3.10 แพรวนภา เรียงริลา และคณะ (2563) ได้ศึกษาการพัฒนากรอบสมรรถนะการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาสำหรับนักศึกษาครู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. พัฒนารอบสมรรถนะการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาสำหรับนักศึกษาครู 2. พัฒนาแบบประเมินสมรรถนะการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาสำหรับนักศึกษาครู การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 พัฒนารอบสมรรถนะจากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับรางวัลการสอนดีเด่น และระยะที่ 2 พัฒนาแบบประเมินสมรรถนะการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาสำหรับนักศึกษาครู โดยสร้างแบบประเมินในรูปแบบที่ใช้พฤติกรรมกำหนดระดับ (Behaviorally Anchored Rating Scale: BARS) กลุ่มตัวอย่างมี 2 กลุ่ม ได้แก่ 1. ครูที่ได้รับรางวัลการสอนดีเด่น โดยใช้วิธีการเลือกแบบลูกโซ่ จำนวน 10 คน 2. นักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย จำนวน 40 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง

ผลการวิจัยพบว่า 1. กรอบสมรรถนะการประเมินการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาสำหรับนักศึกษาครูมีประกอบด้วย 4 สมรรถนะย่อย คือ 1. สมรรถนะด้านการเข้าใจผู้เรียน 2. สมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอน 3. สมรรถนะด้านการประเมินผลผู้เรียน และ 4. สมรรถนะด้านจิตวิสัย 2. แบบประเมินการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาสำหรับนักศึกษาครู ประกอบด้วยเกณฑ์การให้คะแนนที่ใช้พฤติกรรมกำหนดระดับ 5 ระดับ และเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับมีความเหมาะสมสอดคล้องกับระดับคุณภาพ มีค่าดัชนี IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และมีค่าความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน คือนักศึกษาครู อาจารย์นิเทศก์ กับครูพี่เลี้ยง ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (r) = .849

2.4 สรุปกรอบแนวความคิด

ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสาร วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยแล้วสามารถสังเคราะห์กรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 2.1 แสดงกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การสังเคราะห์ผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 (ปีการศึกษา 2563) สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย” มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์ผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรสาขาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2563 และ 2563 เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างรายงานการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษากับมาตรฐานวิชาชีพตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐาน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 และเพื่อเสนอแนวการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษาในรายวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยสังเคราะห์เนื้อหาจากเอกสาร (Content Synthesis Analysis) ที่ได้จากรายงานการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 พร้อมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์นิเทศ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครอง และนักเรียน มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 แหล่งข้อมูลสำหรับการวิจัย

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3 วิธีการสร้างเครื่องมือการวิจัย

3.4 การรวบรวม การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์ข้อมูล

3.1 แหล่งข้อมูลสำหรับการวิจัย

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

รายงานการประเมินตนเอง หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ปีการศึกษา 2563 ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2562

คู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 – 2 (หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตแบบบันทึกปส.1 ในรายงานปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 28 รูป/คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มี 6 ฉบับ ประกอบด้วย

3.2.1 แบบประเมินรายงานการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) เพื่อจัดกลุ่มข้อมูลแต่ละประเด็น

3.2.2 แบบวิเคราะห์หมวดหมู่บันทึกการเรียนรู้ ปส. 1 และ 2 ใน 6 รายการ ได้แก่ 1. การเรียนรู้ด้านงานธุรการ 2. การเรียนรู้ด้านการสังเกตปัญหาของนักเรียน 3. การเรียนรู้ด้านการจัดการชั้นเรียนและแก้ปัญหาในชั้นเรียน 4. การเรียนรู้การตรวจเยี่ยมตามโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียน 5. การเรียนรู้ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน และ 6. การเรียนรู้ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้

3.2.3 แบบวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา 8 องค์ประกอบ (TEACHING) ได้แก่ 1. ภาระงาน (Task) 2. การเสริมแรง (Empowerment) 3. เจตคติ (Attitude) 4. ความเข้าใจ (Cognition) 5. ความซื่อสัตย์ (Honest) 6. เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) 7. เครือข่าย (Net Work) และ 8. แนวปฏิบัติ (Guideline)

3.2.4 แบบวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างรายงานการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษากับมาตรฐานวิชาชีพตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐาน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562

3.2.5 แบบสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาการศึกษาสอนสังคมศึกษาเฉพาะในรายวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

3.2.6 แบบสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ

3.3 วิธีการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

วิธีการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

3.3.1 การสร้างแบบวิเคราะห์และสังเคราะห์ มีขั้นตอนดังนี้

3.3.1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเครื่องมือการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร

3.3.1.2 กำหนดขอบเขต และโครงสร้างของแบบสอบถามเพื่อให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.3.1.3 ร่างแบบวิเคราะห์และแบบสังเคราะห์และเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่ 1. ผศ.ดร.ทิพมาศ เศรษฐวรโชติ 2. ผศ.ดร.นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ และ 3. พระครูปลัดกวีวัฒน์ (ธีรวิทย์ อนุทวีสุข, ดร.) เพื่อพิจารณาหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาสาระองค์ประกอบการวิเคราะห์กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าความตรง ตั้งแต่ 0.66 ขึ้นไป ซึ่งในแต่ละข้อมีคะแนนประกอบการพิจารณา ดังนี้

- +1 หมายถึง ข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 0 หมายถึง ข้อคำถามนั้นไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 1 หมายถึง ข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ถ้าผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าข้อคำถามแต่ละข้อมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ซึ่งถือว่ามีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

3.3.1.4 ทำการแก้ไขและปรับปรุงคุณภาพของเครื่องมืออีกครั้งเพื่อความสมบูรณ์จากข้อบกพร่องที่พบจากการตอบของกลุ่มทดลอง แล้วจัดทำแบบสอบถามให้สมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

3.3.2 การสร้างแบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนดังนี้

3.3.2.1 จัดทำแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างตามขอบเขตการวิจัย ได้จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง แล้วร่างประเด็นคำถามเพื่อเสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณาถึงความตรงของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.3.2.2 เสนอแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา

3.3.2.3 แก้ไขและปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.4 การรวบรวม การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content analysis) และการสังเคราะห์องค์ประกอบ (Component synthesis analysis) มีขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 การรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

3.4.1.1 การทำหนังสือขอความอนุเคราะห์รายงานการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาจากคณะศึกษาศาสตร์

3.4.1.2 ดำเนินการตรวจสอบรายการตามขอบเขตการวิจัยที่ได้กำหนดไว้

3.4.1.3 การลงพื้นที่ (Fieldwork) เป็นการลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์และรับรู้ถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับนักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง

3.4.1.4 การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย

3.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นกระบวนการจัดการกับข้อมูล โดยจัดระบบข้อมูลและถอดความหมาย เพื่อแยกแยะองค์ประกอบรวมทั้งเชื่อมโยงและหาความสัมพันธ์ของข้อมูล และสามารถนำไปสู่ความเข้าใจและตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

3.4.2.1 จัดระบบข้อมูลให้เป็นระบบด้วยการบันทึกข้อมูลในแบบประเมินรายงานการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

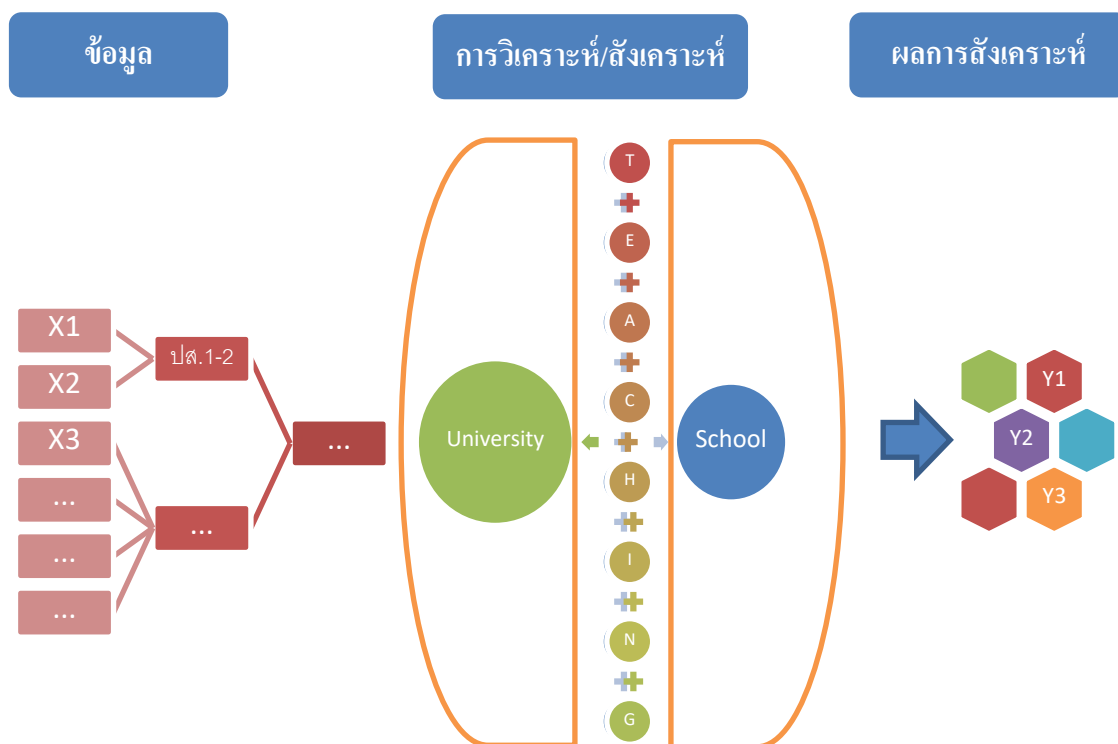
3.4.2.2 นำข้อมูลมาแจกแจงและจัดหมวดหมู่ตามแบบบันทึกการเรียนรู้ ปส.1 และ ปส. 2 ในตารางวิเคราะห์ 6 ประเด็น

3.4.2.3 นำข้อมูลหมวดหมู่จากตารางวิเคราะห์ 6 ประเด็น (งานธุรการ, การสังเกตปัญหาของนักเรียน, การจัดชั้นเรียน, การตรวจเยี่ยมนักเรียน, ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน, และการจัดการสิ่งแวดล้อม) มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับองค์ประกอบใหม่ใน 8 มิติ (TEACHING) โดยวิเคราะห์ข้อมูล 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มมหาวิทยาลัย และกลุ่มโรงเรียน (ดังแผนภาพที่ 3.1)

3.4.2.4 นำข้อมูลจากความสัมพันธ์ใน 8 มิติมาวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างรายงานการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษากับมาตรฐานวิชาชีพตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐาน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562

3.4.3 การสังเคราะห์ข้อมูล

โดยการนำข้อมูลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบครอบคลุม 8 มิติ และมาตรฐานวิชาชีพตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐาน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษาเฉพาะในรายวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

T = Task, E = Empowerment, A = Attitude, C = Cognition, H = Honest, I = IT,

N = Net work, G = Guideline

แผนภาพที่ 3.1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การสังเคราะห์รายงานการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 (ปีการศึกษา 2563) สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยสังเคราะห์เนื้อหาจากเอกสาร (Content Synthesis Analysis) มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์ผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2563 เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างรายงานการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษากับมาตรฐานวิชาชีพตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐาน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 และเพื่อเสนอแนวการบริหารจัดการหลักสูตรสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษาเฉพาะในรายวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งสามารถนำเสนอผลการวิจัยที่ได้จากสังเคราะห์ ดังนี้

4.1 ผลการประเมินรูปแบบรายงานการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

4.2 ผลการสังเคราะห์แบบบันทึกการเรียนรู้ (ปส.1)

4.3 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษากับมาตรฐานการประกอบวิชาชีพตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐาน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562

4.4 แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสาขาวิชาการสอนสังคมในรายวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และ 2

4.1 ผลการประเมินรูปแบบการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

การประเมินรูปแบบรายงานการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 (หลักสูตร 4 ปี) ใช้คู่ที่จัดทำขึ้นโดยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการดำเนินงานและเพื่อให้การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร พบว่า ภาพรวมของรายงานถูกต้องตามคู่มือที่กำหนดให้ มีเพียงบางหัวข้อที่แตกต่างกัน แต่ว่าโดยสาระไม่แตกต่างกัน

4.2 ผลการสังเคราะห์แบบบันทึกการเรียนรู้ (ปส.1) นักศึกษาชั้นปีที่ 1

การสังเคราะห์แบบบันทึกการเรียนรู้การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 มีสิ่งที่ต้องเรียนรู้ 6 รายการ ได้แก่ 1. การเรียนรู้ด้านงานธุรการ 2. การเรียนรู้ด้านการสังเกตปัญหาของนักเรียน 3. การเรียนรู้ด้านการจัดการชั้นเรียนและแก้ปัญหาในชั้นเรียน 4. การเรียนรู้การตรวจเยี่ยมตามโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียน 5. การเรียนรู้ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน 6. การเรียนรู้ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

4.2.1 แบบบันทึกการเรียนรู้ด้านงานธุรการโรงเรียน มีประเด็นย่อย 7 หัวข้อ คือ

4.2.1.1 ความสำคัญของงานธุรการได้ใช้แบบสังเคราะห์จำแนกสาระประเภทและหน้าที่ของงาน พบว่า นักศึกษามีความเข้าใจความสำคัญของงานธุรการในทิศทางเดียวกัน

4.2.1.2 วิธีการ กระบวนการ และภาระงานรับ - ส่งหนังสือราชการในโรงเรียน ใช้แบบสังเคราะห์ 3 ประเด็น คือ วิธีการ กระบวนการ และภาระรับผิดชอบ ผลปรากฏว่า นักศึกษามีการเรียนรู้วิธีการและกระบวนการที่หลากหลายและแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับคำแนะนำของครูพี่เลี้ยง ผู้บริหารและสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ส่วนภาระความรับผิดชอบคล้ายคลึงกัน เช่น การลงทะเบียนรับ - ส่งหนังสือราชการ เป็นต้น

4.2.1.3 วิธีการและกระบวนการร่างหนังสือ/พิมพ์หนังสือ ใช้แบบสังเคราะห์ประเด็นการมีส่วนร่วมในการร่างหนังสือ/พิมพ์หนังสือ พบว่า โดยมากมีส่วนร่วมในการพิมพ์หนังสือราชการที่ถูกร่างแล้ว พิสูจน์อักษร และเดินเอกสาร

4.2.1.4 วิธีการ กระบวนการและภาระงานการจัดเก็บเอกสาร/แฟ้มเสนอในโรงเรียน ใช้แบบตรวจสอบรายการในแต่ละขั้นตอนของงานสารบัญ คือ การรับเอกสาร ขั้นตอนการลงทะเบียนรับ ขั้นตอนแยกเอกสารตามชั้นความสำคัญและชั้นความเร็วในการดำเนินการ (ด่วน) ขั้นตอนเสนอผู้บริหารตามลำดับชั้น การจัดกลุ่มเอกสารออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1. งานที่กำลังดำเนินการ และ 2. งานที่สำเร็จแล้ว โดยจัดเก็บในแฟ้มเอกสารตามงานของโรงเรียน 4 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานบริหาร งานบุคคล และงานบริหารงานทั่วไป

4.2.1.5 วิธีการ กระบวนการเตรียมเอกสารและบันทึกการประชุม พบว่า การประชุมที่นักศึกษาได้มีส่วนร่วมคือ การประชุมคณะครูในโรงเรียน การประชุมคณะกรรมการโรงเรียนและการประชุมผู้ปกครองของนักเรียน ซึ่งส่วนมากมีหน้าที่ช่วยจัดเอกสารการประชุม รับลงทะเบียน จัดอาหารว่าง และร่วมสังเกตการณ์ในที่ประชุม

4.2.1.6 การดำเนินงานธุรการอื่น ๆ ของโรงเรียน พบว่า นักศึกษาได้รับมอบหมายให้จัดทำเอกสารการประเมินการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ปพ. 1 – 9)

4.2.1.7 องค์ความรู้ที่ได้รับจากงานธุรกิจโรงเรียน พบว่า นักศึกษาส่วนมากได้รับความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการงานธุรกิจ และได้ลงมือปฏิบัติงานด้วยตนเองภายใต้คำแนะนำของครูพี่เลี้ยงและผู้อำนวยการโรงเรียน

4.2.2 การสังเคราะห์แบบบันทึกการเรียนรู้การสังเกตปัญหาของนักเรียน มี 4 หัวข้อย่อย ดังนี้

4.2.2.1 ปัญหาของนักเรียน จำแนกเป็น 8 ด้าน คือ ด้านการเรียนรู้ ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านสุขภาพจิตและอารมณ์ ด้านพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ด้านเศรษฐกิจ ด้านพฤติกรรมทางเพศ ด้านยาเสพติด และด้านอื่น ๆ พบว่า โดยมากนักศึกษาพบปัญหาของนักเรียนด้านการเรียนรู้ สุขภาพจิตและอารมณ์ เช่น สมาธิสั้น เป็นต้น

4.2.2.2 กระบวนการจัดการและแก้ปัญหาของนักเรียน พบว่า นักศึกษาใช้หลักกลายณมิติธรรมในการอบรมสั่งสอนนักเรียนคอยให้คำปรึกษาในเรื่องต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งสอบถามปัญหาและให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่อง โดยการเข้าไปหานักเรียนเพื่อให้เข้าถึง เข้าใจ และแก้ปัญหาได้ตรงจุด

4.2.2.3 ผลการดำเนินงานการจัดการแก้ปัญหาของผู้เรียน พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการด้านการเรียนรู้ที่ดีขึ้น และมีความผูกพันกับนักศึกษาครู

4.2.2.4 องค์ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ปัญหาของนักเรียน พบว่า นักศึกษาได้เรียนรู้และเห็นถึงปัญหาด้านต่าง ๆ ของนักเรียนอย่างเป็นจริง ได้คิดวิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาตามหลักการของความเป็นครู ซึ่งมีหน้าที่ในการช่วยแก้ไขปัญหให้กับนักเรียน เหมือนหมายของที่ว่าอยู่หรือมอบแสงสว่างคือปัญหาให้กับผู้มืดบอด

4.2.3 การสังเคราะห์แบบบันทึกการเรียนรู้ด้านการจัดการชั้นเรียนและแก้ปัญหาในชั้นเรียน

เป็นกระบวนการปฏิบัติที่เผชิญหน้ากับนักเรียนและได้ประสบการณ์กับการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าทั้งที่เกิดจากนักเรียน เนื้อหาวิชาที่สอน และสมรรถนะของนักศึกษาผู้สอน มีประเด็น ดังนี้

4.2.3.1 ความสำคัญของการจัดการชั้นเรียน พบว่า นักศึกษาเห็นความสำคัญของการจัดการชั้นเรียน รวมถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องเรียน การจัดการกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของผู้เรียน การสร้างวินัยในชั้นเรียนตลอดจนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูและการพัฒนาทักษะการสอนของครูให้สามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียน เพื่อให้ นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การแก้ปัญหาในชั้นเรียนจึงหมายถึงรูปแบบและวิธีการแก้ปัญหาตาม

ปรากฏการณ์หรือสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน หรือสิ่งที่เกิดกับผู้เรียน ซึ่งเป็นปัญหาที่ส่งผลให้การเรียนการสอนไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์

4.2.3.2 บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน พบว่า นักศึกษาส่วนมากจะสอนมากกว่า 1 วิชา เช่น วิชาสังคมศึกษา ประวัติศาสตร์ และพระพุทธศาสนา เป็นต้น รวมชั่วโมงสอนประมาณ 21 ชั่วโมง/สัปดาห์

4.2.3.3 เทคนิคและวิธีการควบคุมชั้นเรียน พบว่า นักศึกษาสามารถจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนเพื่อช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนให้น่าสนใจและสนุกสนาน โดยมีการใช้สื่อประกอบการเรียนให้เห็นภาพและดึงดูดความสนใจของนักเรียน มีการทบทวนบทเรียน การจัดที่นั่งที่หลากหลาย และการตกแต่งห้องเรียนให้มีสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้

4.2.3.4 วิธีการแก้ปัญหาในชั้นเรียน พบว่า ปัญหาความบกพร่องทางการอ่าน ทักษะการฟัง และการคิดวิเคราะห์แยกแยะ นำมาสู่การสอนแบบมีนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เสริมด้วยเทคนิคการลดเวลาเรียนแต่เพิ่มเวลารู้

4.2.3.5 องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเกตการจัดการชั้นเรียนและการแก้ปัญหาในชั้นเรียน พบว่า การวางแผนการสอนที่ชัดเจนจะช่วยให้การจัดการชั้นเรียนและแก้ปัญหาในชั้นเรียนได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

4.2.4 สังเคราะห์แบบบันทึกการเรียนรู้ด้านการตรวจเยี่ยมตามโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียน

พบว่า การตรวจเยี่ยมบ้านนักเรียนนี้เป็นกิจกรรมที่สำคัญที่ครูจะต้องเข้าหาครอบครัวของนักเรียนเพื่อเข้าถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เพื่อเข้าใจบริบทของปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน และเพื่อนำข้อมูลที่ได้รับไปวางแผนและพัฒนา ส่งเสริม ป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน มีประเด็นดังนี้

4.2.4.1 กิจกรรมการออกตรวจเยี่ยมบ้านนักเรียน พบว่า รูปแบบการเยี่ยมบ้านนักเรียนมีแบบทางการจัดปีการศึกษาละ 2 ครั้ง แยกตามภาคการศึกษาที่ 1 และ 2 และแบบไม่เป็นทางการ

4.2.4.2 ลำดับและขั้นตอนการเยี่ยมบ้านนักเรียน พบว่า รูปแบบทางการมีลำดับขั้นตอนในการเลือกเยี่ยมบ้านของนักเรียนที่มีปัญหาก่อน เพื่อจะได้แก้ไขปัญหให้ได้เร็วที่สุด ส่วนแบบไม่เป็นทางการนักศึกษาครูจะสุ่มนักเรียนตามสะดวกแล้วลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล

4.2.4.3 สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของการตรวจเยี่ยมนักเรียน พบว่า การไปเยี่ยมแบบทางการนักศึกษาให้ความสำคัญกับปัญหาด้านปัจจัยพื้นฐานทั้ง 4 ของนักเรียน เช่น ที่อยู่อาศัยมีความปลอดภัยหรือไม่ ความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นปกติหรือไม่ นักเรียนถูกทอดทิ้งหรือโดนทารุณกรรมหรือไม่ สภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นอย่างไร อาชีพของพ่อแม่หรือผู้ปกครองมั่นคงเพียงใด การเดินทางมาโรงเรียนของนักเรียน และทัศนคติของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน โรงเรียน ครู และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ

4.2.4.4 องค์ความรู้ที่ได้จากการออกตรวจเยี่ยมนักเรียน พบว่า นักศึกษาได้เรียนรู้และบันทึกกระบวนการและวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน ได้เห็นถึงบทบาทของผู้ปกครองและชุมชนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน และเห็นความเข้มแข็งของบ้าน โรงเรียน และสถาบันทางศาสนา

4.2.5 การสังเคราะห์แบบบันทึกการเรียนรู้ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน

พบว่า กิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนเกิดจากการประชุมเนื่องในโอกาสต่าง ๆ การออกเยี่ยมบ้านนักเรียน และกิจกรรมทางสังคม เช่น งานบุญประจำปี งานลอยกระทง งานจิตอาสา หรืองานอื่น ๆ ที่ครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ได้มีโอกาสได้มีปฏิสัมพันธ์กัน มีประเด็นการบันทึกการเรียนรู้ ดังนี้

4.2.5.1 วิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน พบว่า นักศึกษาให้ความเห็นว่า การติดต่อสื่อสารและความเข้าใจกันระหว่างกันเป็นสิ่งสำคัญต่อการสร้างความสัมพันธ์ เช่น การสร้างโอกาสพบปะกันของผู้ปกครอง การประชุมผู้ปกครอง การเชิญชวนให้ร่วมกันบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ เนื่องในโอกาสสำคัญต่าง ๆ

4.2.5.2 บทบาทของผู้ปกครองและชุมชนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน พบว่า ผู้ปกครองและชุมชนรักและหวงแหนโรงเรียน เพราะผู้ปกครองบางคนเคยเป็นศิษย์เก่าของโรงเรียน และเมื่อทางโรงเรียนขอความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ผู้ปกครองและชุมชนต่างให้ความร่วมมือในด้านต่าง ๆ เช่น กิจกรรมวันพ่อแห่งชาติ กิจกรรมวันเด็ก กิจกรรมทำความสะอาด ตัดหญ้า และกิจกรรมอื่น ๆ ในโรงเรียน เป็นต้น

4.2.5.3 กิจกรรมความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน พบว่า กิจกรรมที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือการประชุมผู้ปกครองที่ต้องประชุมอย่างน้อย 2 ครั้งต่อปีการศึกษา คือ ภาคเรียนละหนึ่งครั้ง

4.2.5.4 ผลการดำเนินงานจัดกิจกรรมความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน พบว่า เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน มีการรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ปัญหาและแนวทางแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อความปลอดภัยของนักเรียน การพัฒนาอัตลักษณ์ของโรงเรียน เป็นต้น

4.2.5.5 องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษากิจกรรมความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน พบว่า นักศึกษาได้เห็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน เช่น การร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับโรงเรียน ครู นักเรียน และชุมชน

4.2.6 การสังเคราะห์แบบบันทึกการเรียนรู้ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้

พบว่า การบันทึกข้อมูลของนักศึกษาที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูพี่เลี้ยง การสังเกต และร่วมจัดกิจกรรมทางวิชาการ มีรายละเอียด ดังนี้

4.2.6.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า ห้องเรียนส่วนมากมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความสะอาดสะอาด มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น สื่อการเรียนการสอนที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้แบบทางตรงและทางอ้อม

4.2.6.2 การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ พบว่า โดยมากมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ โดยใช้วัสดุครุภัณฑ์ที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เน้นองค์ความรู้สู่นักเรียนและผู้พบเห็น

4.2.6.3 กิจกรรมส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า กิจกรรมที่ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน เช่น กิจกรรมทางวิชาการที่ถูกจัดขึ้นในแต่ละวัน ตามรายวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้และจัดกิจกรรมพัฒนาสภาพแวดล้อมโรงเรียน นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมปลูกจิตสำนึก เช่น กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้รู้จักความมีระเบียบวินัย จิตอาสา การบำเพ็ญประโยชน์ และการฝึกฝนตนให้มีจิตใจเข้มแข็งด้วยการเข้าค่ายคุณธรรม

4.2.6.4 ผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อสร้างประสบการณ์ใหม่ให้เกิดขึ้นกับนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความสุขส่งผลให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางบวก เช่น กระตือรือร้นในการเรียนรู่มากขึ้น มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักแยกแยะ และสังเคราะห์องค์ความรู้ที่เกิดจากกิจกรรมนั้น

4.2.6.5 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ พบว่า นักศึกษาครูเกิดการเรียนรู้ มีแรงขับ กระตุ้นสมองให้ตอบสนองทางวิชาการ มีการเสริมแรงในวิชาชีพความเป็นครู มองเห็นความสำคัญของการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ ได้รับเทคนิคการสอนแบบไม่ต้องสอน

4.3 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างรายงานการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษากับมาตรฐานวิชาชีพตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐาน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562

ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างรายงานการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษากับมาตรฐานวิชาชีพ สามารถแยกเป็น 3 ประเด็นคือ

4.3.1 การปฏิบัติหน้าที่ความเป็นครูของนักศึกษา

พบว่า สอดคล้องทั้งความมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ส่งเสริมการเรียนรู้ เอาใจใส่ และยอมรับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียน กระตุ้นให้นักเรียนเป็นผู้ใฝ่เรียน และสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ รวมถึงการพัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ ทันสมัย และทันต่อการเปลี่ยนแปลง

4.3.2 การจัดการเรียนรู้

พบว่า นักศึกษาสามารถนำองค์ความรู้ทางทฤษฎีที่ได้ศึกษาแล้วปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาได้อย่างครบถ้วน ด้วยการสร้างองค์ความรู้ สู่การสอนด้วยสื่อการสอนที่น่าสนใจ รวมทั้งจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ เข้าถึง เข้าใจ และแก้ไขปัญหให้กับนักเรียนได้ พร้อมทั้งสามารถบูรณาการองค์ความรู้ให้เข้ากับศาสตร์และศิลป์ในการจัดการเรียนรู้และสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ คติวิเคราะห์ด้วยปัญญา โดยครูผู้สอนเอาใจใส่ดูแล ช่วยเหลือ และพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามศักยภาพ

4.3.3 ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

พบว่า นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติด้วยการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองด้วยกิจกรรมการเยี่ยมบ้านนักเรียน การประชุมคณะกรรมการบริหารโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการประชุมผู้ปกครอง และเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมทางสังคม เช่น งานบุญประจำปีของวัด งานวันลอยกระทง การทำกิจกรรมจิตอาสาร่วมกับชุมชนเนื่องในโอกาสวันสำคัญต่าง ๆ

4.4 แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษาในรายวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1

แนวทางการพัฒนาและบริหารหลักสูตรสาขาวิชาการศึกษาสังคมศึกษา โดยเฉพาะในรายวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ได้ค้นพบรูปแบบ 333 ได้แก่ 3 แนวทาง (3 Paths) 3 บุคคล (3 People) 3 มิติ (3 Perspectives) มีรายละเอียดดังนี้

4.4.1 แนวทางสำคัญที่ควรนำมาใช้ในการพัฒนาและบริหารหลักสูตรใน 3 แนวทาง (3 Paths) ได้แก่

4.4.1.1 แนวทางเตรียมการ (Prepare) แนวทางนี้เกิดขึ้นเนื่องจากสาขาวิชาการศึกษาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์เป็นสาขาวิชาที่เปิดได้ 3 ปี ยังไม่มีบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา และมีแนวโน้มผู้สนใจสมัครเข้าเรียนเพิ่มขึ้น เพราะเป็นสาขาที่ขาดแคลน ดังนั้น ทางคณะศึกษาศาสตร์จึงต้องเตรียมพร้อมสำหรับการผลิตบัณฑิตให้เพียงพอความต้องการของชาติ ในส่วนของกระบวนการเรียนรู้ในรายวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่ผ่านมา พบว่า มีรูปแบบ วิธีการ ที่แตกต่างกันทั้งในด้านการเลือกสถานศึกษา การประสานงาน การปฏิบัติการจริง การบันทึกการเรียนรู้ และการเขียนรายงาน และรายงานบางเล่มมีประเด็นหัวข้อการเขียนรายงานที่ไม่สอดคล้องกับคู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่ทางคณะศึกษาศาสตร์ได้จัดพิมพ์ นอกจากนี้ในคู่มือไม่ได้รับบ่งถึงกิจกรรมการปฐมนิเทศหรือการแนะนำขั้นตอนวิธีการต่างๆ ก่อนไปปฏิบัติการจริง ดังนั้น การเตรียมการที่สำคัญคือ การสร้างความชัดเจนในขั้นตอนเตรียมตัว (ด้วยตัวนักศึกษา) เตรียมการ (ทั้งนักศึกษาและคณะ) เตรียมกฎเกณฑ์ (ทางคณะฯ กำหนด) เตรียมเครื่องมือให้พร้อมก่อนเดินทางไปปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาต่าง ๆ

4.4.1.2 แนวทางดำเนินการ (Process) แนวทางนี้แบ่งการดำเนินการออกเป็น 3 มิติ คือ 1. การดำเนินการของมหาวิทยาลัยในฐานะหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งแบ่งออกเป็นด้านการวางแผนการจัดบุคลากร เช่น การแต่งตั้งอาจารย์สอน อาจารย์ที่ปรึกษา การแต่งตั้งอาจารย์นิเทศ การวางแผนด้านงบประมาณ และการประสานงานระหว่างบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อความสะดวกราบรื่นทั้งต่อนักศึกษาครูและหน่วยงาน 2. การดำเนินงานในโรงเรียนเครือข่ายที่เป็นสถานที่ปฏิบัติการสอนของนักศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการจัดครูพี่เลี้ยง สถานที่ทำงาน และสอนงานหรือนิเทศงานต่าง ๆ ให้กับนักศึกษาครูตลอดระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ 3. การดำเนินการของนักศึกษาครู โดยการศึกษาองค์ความรู้ตามกรอบคู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาทั้ง 6 ประเด็น ดำเนินการสอนและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น บันทึกรายงานเสนอคณะวิชาเพื่อรับการประเมิน ในส่วนกิจกรรมสำคัญ

4.4.1.3 แนวทางประเมินผล (Perceive) เป็นแนวทางสำคัญเพื่อการประเมินผลมี 2 ลักษณะ คือ 1. การประเมินผลเชิงประจักษ์ตามกรอบสมรรถนะวิชาชีพครู เช่น ประเมินผลจากรายงานผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา การนิเทศการปฏิบัติการสอน และการเก็บข้อมูลจากสถานที่จริงของอาจารย์นิเทศ 2. การประเมินผลด้านความเป็นครู เป็นคุณลักษณะเฉพาะทางวิชาชีพจริยธรรมจรรยาบรรณ การประพฤติปฏิบัติตนในฐานะครูโดยธรรมชาติ ซึ่งเกณฑ์การประเมินนอกจากจะยึดตามมาตรฐานวิชาชีพแล้ว ควรออกแบบเกณฑ์เฉพาะของอัตลักษณ์ที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

การปฏิบัติตาม 3 แนวทางนี้ คณะวิชาควรคำนึงถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากปัจจัยอื่น ๆ เช่น การระบาดของโรคไวรัสโควิด 19 ส่งผลให้เกิดอุปสรรคในการปฏิบัติการสอนของนักศึกษา เพราะโรงเรียนบางแห่งต้องประกาศปิดโรงเรียนอย่างฉุกเฉิน มีการเปลี่ยนรูปแบบการสอนจากชั้นเรียนเป็นแบบออนไลน์ส่งผลต่อการประเมินในประเด็นการจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนของนักศึกษาครู นอกจากนี้ ระบบการนิเทศติดตามประเมินผลไม่สามารถดำเนินการได้เต็มรูปแบบเหมือนอย่างภาวะปกติ ทางคณะวิชาจำเป็นต้องมีการนำเทคโนโลยีการสื่อสารมาประยุกต์ใช้เพื่อการนิเทศ ดังนั้น การเขียนรายงานจึงมีความสำคัญต่อการประเมิน แต่ในอนาคตควรให้นักศึกษาครูสามารถบันทึกการเรียนรู้และกิจกรรมต่าง ๆ ลงในระบบฐานข้อมูล ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อลดขั้นตอนและเวลาในการเขียนรายงาน และสะดวกสำหรับการนำข้อมูลมาใช้ในการนิเทศประเมินผล

4.4.2 บุคคล 3 กลุ่มคน ที่เป็นกุญแจสำคัญสำหรับความสำเร็จของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (3 People) ได้แก่

4.4.2.1 ครูมืออาชีพ (Professional) หมายถึง นักศึกษาครูที่ได้ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ต้องยึดตามสมรรถนะส่วนบุคคลที่ถูกกำหนดไว้ในกรอบมาตรฐานวิชาชีพครู และมีคุณลักษณะเฉพาะเพิ่มเติมที่เป็นอัตลักษณ์ความเป็นนักศึกษาครูของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นครูมืออาชีพผู้มีความภาคภูมิใจในความเป็นครูที่ได้ผ่านการเรียนภาคทฤษฎีจากมหาวิทยาลัยและพร้อมสำหรับการเปิดประสบการณ์การสอนด้วยความพร้อมด้านสถานะ (Status) ด้านสมรรถนะ (Competency) และความเป็นสากล (Universal)

4.4.2.2 ครูพี่เลี้ยง (Preceptors) หมายถึง อาจารย์สอน อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์นิเทศ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง ต่างมีบทบาทสำคัญที่ทำหน้าที่หล่อหลอม ชัดเจน และตั้งศักยภาพความเป็นครูของนักศึกษาให้สามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล เสริมแรงจิตวิญญาณความเป็นครู โดยเฉพาะการลดแรงกดดันที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาปฏิบัติการสอน ไม่จับผิดแต่มีหน้าที่ช่วยเหลือและสนับสนุนให้ทำกิจกรรมตามที่วางแผนไว้ล่วงหน้า

4.4.2.3 นักเรียน (Pupils) บุคคลสำคัญกลุ่มนี้ถือว่า เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เพราะถ้าไม่มีนักเรียนกิจกรรมใดที่เกี่ยวข้องจะไม่สามารถดำเนินการได้

4.4.3 แนวทางการพัฒนาใน 3 มิติ (3 Perspectives)

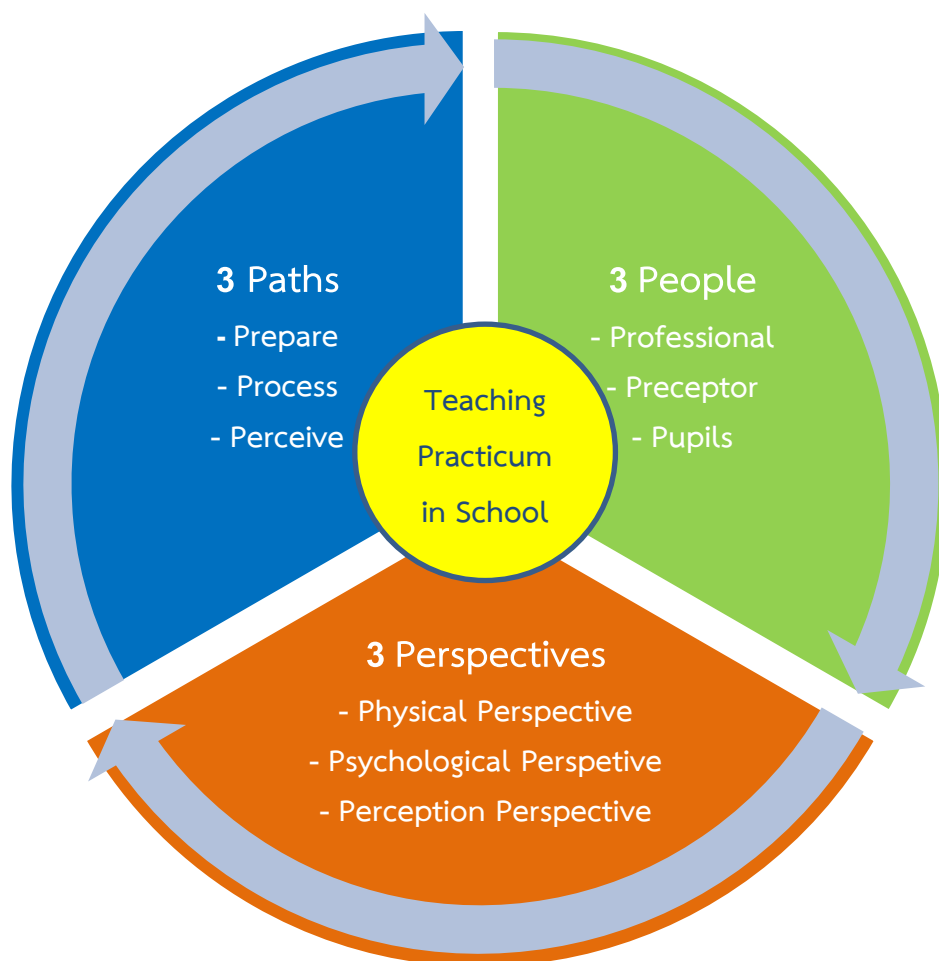
หมายถึง หัวใจสำคัญสำหรับองค์ประกอบการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา โดยเน้นคุณลักษณะ 3 มิติ ได้แก่

4.4.3.1 การพัฒนาทางกาย (Physical Perspective) รูปแบบการปฏิบัติการสอนต้องคำนึงถึงลักษณะทางกายภาพ โดยยึดหลักสี่สิกขาในทางพระพุทธศาสนาเป็นข้อแรก ได้แก่ การวางตัวเป็นแบบอย่างของนักศึกษาครู การสอนที่ยึดหลักสี่ 5 เป็นแกนกลาง เพื่อบูรณาการกับรายวิชาที่สอน เน้นการพัฒนาบุคลิกภาพภายนอก เช่น การแต่งกาย การพูด และการวางตัวในสังคม

4.4.3.2 การพัฒนาทางจิต (Psychological Perspective) มิติดนี้ เป็นการพัฒนาภายในจิตใจของนักศึกษาครู ผู้ควรฝึกตนตามหลักจิตตสิกขา และสามารถควบคุมอารมณ์ อุดหนุนต่อแรงกดดันที่เข้ามากระทบในระหว่างปฏิบัติการสอน โดยเฉพาะการใช้หลักกัลยาณมิตตธรรม หลักพรหมวิหาร 4 หลักพหูสูต เป็นต้น

4.4.3.3 การพัฒนาทางปัญญา (Perception Perspective) มิติทางปัญญาคือการคิดวิเคราะห์ แยกแยะ และทำความเข้าใจสภาพความเป็นจริงตามหลักเหตุผล โดยยึดหลักอริยสัจ 4 เป็นหลัก คือ ตัวปัญหาที่พบ สาเหตุของปัญหา การแก้ปัญหาและวิธีการแก้ปัญหา สามารถประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาได้

ผลการสังเคราะห์รายงานการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาครู สามารถออกแบบรูปแบบ 333 (แผนภาพที่ 4.1) ซึ่งเป็นรูปแบบที่ควรใช้เป็นองค์รวมแห่งการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ด้วยมุ่งพัฒนาตน พัฒนาคน พัฒนางาน และนำไปสู่การพัฒนา นักศึกษาให้เป็นครูมืออาชีพสามารถแก้ไขปัญหาของชาติในขณะนี้และในอนาคตได้

แผนภาพที่ 4.1 แสดงแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษาตามรูปแบบ 333
รายวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การสังเคราะห์รายงานการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 (ปีการศึกษา 2563) สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย” เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยสังเคราะห์เนื้อหาจากเอกสาร (Content Synthesis Analysis) มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์ผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษา หลักสูตรสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ประจำปี การศึกษา 2563 เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างรายงานการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษากับ มาตรฐานวิชาชีพตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐาน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 และเพื่อเสนอแนะการ พัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษาในรายวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คณะ ศึกษา ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย สามารถสรุปผล อภิปรายผล และเสนอแนะในการ วิจัยดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ผลการประเมินรูปแบบรายงานการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา พบว่า การ ประเมินรูปแบบรายงานการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 (หลักสูตร 4 ปี) ใช้คู่ที่จัดทำขึ้นโดยคณะ ศึกษา ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ในการดำเนินงานและเพื่อให้การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อยบรรลุตาม เจตนารมณ์ของหลักสูตร พบว่า ภาพรวมของรายงานถูกต้องตามคู่มือที่กำหนดให้ มีเพียงบางหัวข้อที่ แตกต่างกัน แต่ว่าโดยสาระไม่แตกต่างกัน

5.1.2 ผลการสังเคราะห์แบบบันทึกการเรียนรู้ ปส. 1 -6 มีประเด็นการบันทึก 6 รายการ ได้แก่ 1. การเรียนรู้ด้านงานธุรการ 2. การเรียนรู้ด้านการสังเกตปัญหาของนักเรียน 3. การเรียนรู้ด้าน การจัดการชั้นเรียนและแก้ปัญหาในชั้นเรียน 4. การเรียนรู้การตรวจเยี่ยมตามโครงการเยี่ยมบ้าน นักเรียน 5. การเรียนรู้ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน และ 6. การเรียนรู้ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ สรุปได้ดังนี้

5.1.2.1 การเรียนรู้ด้านธุรการ มีประเด็นย่อย 7 หัวข้อ พบว่า นักศึกษามีความเข้าใจ ความสำคัญของงานธุรการในทิศทางเดียวกันมีการเรียนรู้วิธีการและกระบวนการที่หลากหลายและ แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับคำแนะนำของครูพี่เลี้ยง ผู้บริหารของโรงเรียน มีส่วนร่วมในการพิมพ์หนังสือ ราชการที่ถูกร่างแล้วพิสูจน์อักษร และเดินเอกสารโดยจัดกลุ่มเอกสารออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. งานที่กำลังดำเนินการ และ 2. งานที่สำเร็จแล้ว พร้อมทั้งจัดเก็บในแฟ้มเอกสารตามงานของโรงเรียน 4 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานบริหาร งานบุคคล และงานบริหารงานทั่วไป นอกจากนี้ยังมีส่วนร่วมในการจัดเอกสารการประชุม รับลงทะเบียน จัดอาหารว่าง และร่วมสังเกตการณ์ในที่ประชุม ส่วนการดำเนินงานธุรการอื่น ๆ ของโรงเรียน พบว่า นักศึกษาได้รับมอบหมายให้จัดทำเอกสารการประชุมการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ปพ. 1 – 9)

5.1.2.2 การสังเกตปัญหาของนักเรียน มี 4 หัวข้อย่อย พบว่า ปัญหาของนักเรียนที่นักศึกษาพบมากคือ ด้านการเรียนรู้ สุขภาพจิตและอารมณ์ เช่น สมาธิสั้น เป็นต้น มีกระบวนการจัดการและแก้ปัญหาโดยใช้หลักกลายามิตรธรรมในการอบรมสั่งสอนนักเรียน คอยให้คำปรึกษาในเรื่องต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งสอบถามปัญหาและให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่อง โดยการเข้าไปหานักเรียนเพื่อให้เข้าถึง เข้าใจ และแก้ปัญหาได้ตรงจุดเพื่อพัฒนาการด้านการเรียนรู้ และสร้างความรู้สึกรักเรียน

5.1.2.3 การจัดการชั้นเรียนและแก้ปัญหาในชั้นเรียน เป็นกระบวนการปฏิบัติที่เผชิญหน้ากับนักเรียนและได้ประสบกับการแก้ไขปัญหาลักษณะเฉพาะหน้า ทั้งที่เกิดจากนักเรียน เนื้อหาวิชาที่สอน และสมรรถนะของนักศึกษาผู้สอน พบว่า นักศึกษาเห็นความสำคัญของการจัดการชั้นเรียนรวมถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องเรียน การจัดการกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของผู้เรียน เช่น ปัญหาความบกพร่องทางการอ่าน ทักษะการฟัง และการคิดวิเคราะห์แยกแยะ การสร้างวินัยในชั้นเรียนตลอดจนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูและการพัฒนาทักษะการสอนของครูให้สามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยนักศึกษารับผิดชอบการสอนมากกว่าหนึ่งรายวิชา เช่น วิชาสังคมศึกษา ประวัติศาสตร์ และพระพุทธศาสนา เป็นต้น รวมชั่วโมงสอนประมาณ 21 ชั่วโมง/สัปดาห์ นักศึกษามีรูปแบบการจัดชั้นเรียนให้สอดคล้องกับบรรยากาศในการเรียนด้วยสื่อการสอน การจัดที่นั่งที่หลากหลาย และการตกแต่งห้องเรียนให้มีสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ และใช้เทคนิคลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

5.1.2.4 การตรวจเยี่ยมตามโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียน พบว่า รูปแบบการเยี่ยมบ้านนักเรียนมีแบบทางการจัดปีการศึกษาละ 2 ครั้ง แยกตามภาคการศึกษาที่ 1 และ 2 และแบบไม่เป็นทางการ โดยรูปแบบทางการมีลำดับขั้นตอนในการเลือกเยี่ยมบ้านของนักเรียนที่มีปัญหาก่อน เพื่อจะได้แก้ไขปัญหให้ได้เร็วที่สุด ส่วนแบบไม่เป็นทางการ นักศึกษาครูจะสุ่มนักเรียนตามสะดวกแล้วลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1.2.5 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน พบว่า กิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนเกิดจากการประชุมเนื่องในโอกาสต่างๆ การออกเยี่ยมบ้านนักเรียน และกิจกรรมทางสังคม เช่น งานบุญประจำปี งานลอยกระทง งานจิตอาสา หรืองานอื่น ๆ ที่ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ได้มีโอกาสได้มีปฏิสัมพันธ์กัน พบว่า การดำเนินงานจัดกิจกรรมความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน มีการรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ปัญหาและแนวทางแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อความปลอดภัยของนักเรียน การพัฒนาอัตลักษณ์ของโรงเรียน เป็นต้น

5.1.2.6 การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ พบว่า กิจกรรมที่ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน เช่น กิจกรรมทางวิชาการที่ถูกจัดขึ้นในแต่วัน ตามรายวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้และจัดกิจกรรมพัฒนาสภาพแวดล้อมโรงเรียน นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมปลูกจิตสำนึก เช่น กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้รู้จักความมีระเบียบวินัย จิตอาสา การบำเพ็ญประโยชน์ และการฝึกฝนตนให้มีจิตใจเข้มแข็งด้วยการเข้าค่ายคุณธรรม ในส่วนของนักศึกษาครูเกิดการเรียนรู้ มีแรงขับเคลื่อนให้มีการเสริมแรงในวิชาชีพความเป็นครู มองเห็นความสำคัญของการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้และได้ใช้เทคนิคการสอนแบบไม่ต้องสอน

5.1.3 ผลการสังเคราะห์สรุปผลการเรียนรู้การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา พบว่า ผลการเรียนรู้ของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษา เกิดจากงานทั้ง 6 ประเด็น ที่นักศึกษาได้ปฏิบัติและบันทึกการเรียนรู้นำมาสู่การสังเคราะห์วิเคราะห์หรือการจัดการองค์ความรู้เพื่อเสนอจุดเด่น แนวทางการพัฒนา และวิธีคิดที่ได้รับจากกระบวนการเรียนรู้

5.1.4 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างรายงานการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษากับมาตรฐานวิชาชีพตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐาน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 พบความสอดคล้อง 3 ประเด็นคือ

5.1.4.1 การปฏิบัติหน้าที่ความเป็นครูของนักศึกษา มีความสอดคล้องทั้งความมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ส่งเสริมการเรียนรู้ เอาใจใส่และยอมรับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียน กระตุ้นให้นักเรียนเป็นผู้ใฝ่เรียน และสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้รวมถึงการพัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ ทันสมัย และทันต่อการเปลี่ยนแปลง

5.1.4.2 การจัดการเรียนรู้ พบว่า นักศึกษาสามารถนำองค์ความรู้ทางทฤษฎีที่ได้ศึกษาแล้วไปปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาได้อย่างครบถ้วน ด้วยการสร้างองค์ความรู้ สู่การสอนด้วยสื่อการสอนที่น่าสนใจ รวมทั้งจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ เข้าถึง เข้าใจ และแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนได้ พร้อมทั้งสามารถบูรณาการองค์ความรู้ให้เข้ากับศาสตร์และศิลป์ในการจัดการเรียนรู้และสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ คติวิเคราะห้ด้วยปัญญา โดยครูผู้สอนเอาใจใส่ ดูแล ช่วยเหลือ และพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามศักยภาพ

5.1.4.3 ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน พบว่า นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติด้วยการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองด้วยกิจกรรมการเยี่ยมบ้านนักเรียน การประชุมคณะกรรมการโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการประชุมผู้ปกครอง และเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมทาง

5.1.5 แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษาในรายวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 พบว่า ผลจากการสังเคราะห์รายงานการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาสามารถเสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา โดยเฉพาะในรายวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ตามรูปแบบ 333 คือ

5.1.5.1 รูปแบบ 3 แนวทาง (3 Paths) ได้แก่ แนวทางเตรียมการ (Prepare) แนวทางกระบวนการ (Process) และ แนวทางประเมินผล (Perceive)

5.1.5.2 รูปแบบ 3 บุคคล (3 People) ได้แก่ ครูมืออาชีพ (Professional) พี่เลี้ยง (Preceptors) และ นักเรียน (Pupils)

5.1.5.3 รูปแบบ 3 มิติ (3 Perspectives) ได้แก่ มิติการพัฒนาทางกาย (Physical Perspective) มิติการพัฒนาทางจิต (Psychological Perspective) มิติการพัฒนาทางปัญญา (Perception Perspective)

รูปแบบ 333 เป็นรูปแบบองค์รวมแห่งการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ด้วยมุ่งพัฒนาตน พัฒนาคณ และพัฒนางาน และนำไปสู่การพัฒนานักศึกษาให้เป็นครูมืออาชีพ สามารถแก้ไขปัญหาของชาติในขณะนี้และในอนาคตได้

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.2.1 การสังเคราะห์รายงานการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เป็นการสะท้อนให้เห็นมุมมองของนักศึกษาครูที่ได้ปฏิบัติงานจริง แก้ไขปัญหาที่ประสบ และได้รับองค์ความรู้จากการแก้ปัญหาที่ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูที่กำหนดให้ครูต้องมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่มีคุณธรรม มีจริยธรรมและมีความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ส่งเสริมการเรียนรู้ เอาใจใส่และยอมรับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล และในมาตรฐานยังกำหนดให้นักศึกษาวิชาชีพครูต้องฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียนและปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ

ในขณะที่นักศึกษาดำเนินการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา จำเป็นต้องเรียนรู้งานต่าง ๆ นอกเหนือจากการสอน เพื่อศึกษารายละเอียดงานด้านต่าง ๆ เช่น 1. การเรียนรู้ด้านงานธุรการ 2. การเรียนรู้ด้านการสังเกตปัญหาของนักเรียน 3. การเรียนรู้ด้านการจัดการชั้นเรียนและแก้ปัญหาในชั้นเรียน 4. การเรียนรู้การตรวจเยี่ยมตามโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียน 5. การเรียนรู้ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน และ 6. การเรียนรู้ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ และบันทึกรายงานการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเพื่อแสดงผลด้านสมรรถนะเชิงประจักษ์เสนอต่อมหาวิทยาลัย และเพื่อประเมินผลตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพครู ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของ กนกวรรณ ศรีวาปี (2561) และสอดคล้องกับการศึกษาการพัฒนากรอบสมรรถนะการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาสำหรับนักศึกษาครู ของแพรวนภา เรียงริลา และคณะ

5.2.2 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างรายงานการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษากับมาตรฐานวิชาชีพตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐาน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 โดยมีประเด็นการปฏิบัติหน้าที่ความเป็นครู การจัดการเรียนรู้ และความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน สอดคล้องกับ ประโยชน์ 3 ในทางพระพุทธศาสนา คือ 1. ประโยชน์ตน (อัตตัตถะ) หมายถึง คุณค่าที่นักศึกษาครูได้รับประโยชน์ทั้งจากการศึกษาเรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ 2. ประโยชน์ผู้อื่น (ปรัตถะ) หมายถึง คุณค่าที่ผู้อื่นคือนักเรียนที่ได้รับจากการจัดการเรียนการสอน และ 3. ประโยชน์ส่วนรวม (อุภยัตถะ) หมายถึง คุณค่าที่ผู้ปกครองและชุมชนได้รับจากกระบวนการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

5.2.3 แนวทางการพัฒนาหลักสูตรตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 ได้กำหนดให้ทุกหลักสูตรจะต้องพัฒนาหลักสูตร ให้ทันสมัย โดยมีการประเมินและรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตรทุกปีการศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรเป็นระยะ ๆ อย่างน้อยตามรอบระยะเวลาของหลักสูตร หรือทุกรอบ 5 ปี ซึ่งแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรนั้นยึดเกณฑ์การประเมินคุณภาพหลักสูตรของแต่ละสถาบัน

และตามมาตรฐานการประเมินการศึกษาศึกษาระดับต่าง ๆ เช่น มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นต้น

แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษาในรายวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ตามแนวทาง 3 บุคคล 3 และมิติ 3 เป็นแนวทางการสร้างองค์รวมแห่งการปรับทัศนคติ ปรับตัว และปรับเปลี่ยน เพื่อการพัฒนาตน พัฒนาคน และพัฒนางาน ให้มีคุณภาพทันต่อความการในยุคปกติใหม่ (New normal) พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ภัยธรรมชาติ โรคระบาด และปัจจัยอื่น ๆ ที่ยังไม่ปรากฏ

5.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัย

5.3.1 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

5.3.1.1 หลักสูตรการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยเป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีความพร้อมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนประจำการ และส่งเสริมการพัฒนาครูประจำการและนอกประจำการให้มีความรู้และมีสมรรถนะทางวิชาชีพเป็นผู้ยึดมั่นในค่านิยมอุดมการณ์มีจิตวิญญาณความเป็นครูโดยเฉพาะในรายวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการปฏิบัติเพื่อพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาตั้งนั้น สาขาวิชาควรเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาทั้งทางด้านความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีที่ใช้สำหรับการปฏิบัติงานในยุคใหม่ภายใต้แรงกดดันของโรคระบาด โควิด 19

5.3.1.2 การทบทวนนโยบายการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้าเป็นแบบออนไลน์ของอาจารย์ผู้สอน อาจารย์นิเทศ ทั้งด้านบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ กระบวนการและวิธีการขับเคลื่อนองค์กร ด้วยเครื่องมือหรือเทคโนโลยีที่ทันสมัยสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ และวางแผนการวัดผลประเมินผลในรูปแบบใหม่ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษา “การสังเคราะห์รายงานการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ปีการศึกษา 2563”

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

- กนกวรรณ ศรีวาปี และคณะ. (2561). รายงานการวิจัยการศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (รายงานผลการวิจัย). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- คู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1. (2562). นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- คู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2. (2563). นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ชนะ กสิการ. (2546). *คุณวุฒิวิชาชีพ (Vocational qualifications)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ทรงศิริ พันธะสี และคณะ (2552) รายงานการวิจัยโครงการเผยแพร่เกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนดภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540. (รายงานผลการวิจัย) กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- คู่มือการเขียนคุณนิพนธ์ วิทยานิพนธ์และ/สารนิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2560). นนทบุรี: นิติธรรมการพิมพ์.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558. (13 พฤศจิกายน 2558). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 132 ตอนพิเศษ 295 ง. หน้า 10.
- พรพรรณ ใจกำแหง. (2561). *การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2551). *พุทธธรรม*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- _____. (2553). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. นนทบุรี: บริษัท เอส อาร์ พรินติ้งแมส โปรดักส์ จำกัด.
- _____. (2548). *พุทธวิธีในการสอน*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม.
- พิษณุ ผิวทอง. (2561). *การสังเคราะห์งานวิจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนอาชีวศึกษา: การวิเคราะห์อภิमान*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- แพรวนภา เรียงริลา และคณะ. (2563). การพัฒนากรอบสมรรถนะการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาสำหรับนักศึกษาครู. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 8 (4) หน้า 16.

- หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา. (2562). นครปฐม: ภาควิชาวิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- มยุรา ฉลุทอง. (2563). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมจิตสาธารณะโดยการวิเคราะห์ห่อภิมาน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มนัสวี ศรีนนท์ และคณะ (2562). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. วารสารพุทธมัตต์ ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 4(1), 15-22.
- พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2500. (2539) กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554). นวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้สู่ความเป็นพลเมือง. กรุงเทพฯ: บริษัทอาร์ แอนด์ ปรีน จำกัด.
- ศิริยุพา พูลสุวรรณ. (2541). การสังเคราะห์ผลการวิจัยตามนโยบายของแผนพัฒนาการศึกษา. ระยะเวลาที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) และระยะที่ 2 (พ.ศ.2540-2544). วารสารวิชาการ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 1(12), 12 -18.
- สัญญา เคนาภูมิ. (2562) หลักการและแนวทางการสังเคราะห์งานวิชาการ. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น (สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์). 3(2), 89-106.
- สังธรรม พรทวีกุลและจิตราภรณ์ วงศ์คำจันทร์” (2561). การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 8(3), 109-117.
- สุบิน ยุระรัช. (2561). การสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยและหน่วยงานภายนอก ปีการศึกษา 2558 – 2560 (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนางานวิจัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สุวิมล ว่องวานิช และคณะ. (2554). การสังเคราะห์งานวิจัยด้านการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาครูตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- องอาจ นัยพัฒน์. (2554). การออกแบบการวิจัย: วิธีการเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และผสมผสานวิธีการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทุมพร จามรมาน (2527). การสังเคราะห์งานวิจัย: เชิงปริมาณ (Research Synthesis: A Qualitative Approach). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

2. ภาษาอังกฤษ

Joe Osburn and others. (2011). *The Concept of “Best Practice”: A Brief Overview of Its Meanings, Scope, Usage, and Shortcomings*. International Journal of Disability Development and Education, September 2011.

Oxford University (2005). *Oxford Advanced Learner’s Dictionary*. (7th ed. UK: Oxford University Press.

World Health Organization (WHO: Regional Office for Africa), (2017), *A Guide to Identifying and Documenting Best Practices in Family Planning Program*. Document Production Services, Geneva, Switzerland.

ภาคผนวก

แบบตรวจสอบรายการเพื่อประเมินรายงานการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ลำดับ	รายการ	มี	ไม่มี	บันทึก
	ส่วนที่ 1 รูปแบบ			
1	ปก			
	คำนำ			
	สารบัญ			
	ส่วนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐาน			
	บทนำ			
	ประวัติสถานศึกษา			
	ประวัตินักศึกษา			
	ส่วนที่ 3 แบบบันทึกการเรียนรู้			
	งานธุรการ			
	การสังเกตปัญหาของนักเรียน			
	การจัดการชั้นเรียนฯ			
	การตรวจเยี่ยมนักเรียน			
	ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน			
	การจัดการสิ่งแวดล้อมฯ			
	ส่วนที่ 4 แบบสรุปผลการเรียนรู้			
	งานธุรการ			
	การสังเกตปัญหาของนักเรียน			
	การจัดการชั้นเรียนฯ			
	การตรวจเยี่ยมนักเรียน			
	ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน			
	การจัดการสิ่งแวดล้อมฯ			

แบบสังเคราะห์แบบบันทึกการเรียนรู้การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ลำดับ	รายการ	ข้อค้นพบ	องค์ความรู้	บันทึก
1	งานธุรการ			
2	การสังเกตปัญหาของนักเรียน			
3	การจัดการชั้นเรียนฯ			
4	การตรวจเยี่ยมนักเรียน			
5	ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน			
6	การจัดการสิ่งแวดล้อมฯ			

แบบสังเคราะห์แบบสรุปผลการเรียนรู้การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ลำดับ	รายการ	ความสำคัญ	องค์ความรู้	จุดเด่น	การพัฒนา	ข้อคิด
1	งานธุรการ					
2	การสังเกตปัญหาของนักเรียน					
3	การจัดการชั้นเรียนฯ					
4	การตรวจเยี่ยมนักเรียน					
5	ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน					
6	การจัดการสิ่งแวดล้อมฯ					

แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง
การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษา

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการมาตรฐานวิชาชีพ
 ของนักศึกษาผู้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

1. มาตรฐานความรู้ของนักศึกษา

.....

.....

.....

2. มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ

.....

.....

.....

3. การปฏิบัติหน้าที่ครู

.....

.....

.....

4. การจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

5. ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

.....

.....

.....

.....

ประวัตินักวิจัย

ชื่อ - ฉายา /นามสกุล	: ณทิพรดา ไชยศิลป์
ตำแหน่งปัจจุบัน	: หัวหน้าโครงการวิจัย
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2546: ปริญญาตรี สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาราชภัฏสวนดุสิต พ.ศ. 2561: ปริญญาโท พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคม ศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (ส่วนกลาง)
ประวัติการทำงาน	: อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศาลายา นครปฐม (ส่วนกลาง)
ผลงานทางวิชาการ	1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดและการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางสังคม, วารสารการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 03 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2564). 2. ปี 2564 เรื่อง “ความคิดเห็นด้านการออมทรัพย์ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (THE OPINION FOR SAVING ACCORDING TO SUFFICIENCY ECONOMY)”, วารสารการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 03 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2564). 3. ปี 2564 เรื่อง “รูปแบบสภาพรายรับรายจ่ายและพฤติกรรมการออม (MODEL CONDITION FOR INCOME EXPENDITURE AND BEHAVIOR SAVING)”, วารสารการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 04 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน 2565). 4. ปี 2564 พฤติกรรมการออมเงินของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จังหวัดนครปฐม (Behavior for Saving of Students Bachelor Degree Nakornpathm Province), วารสารสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.

5. ปี 2563 การสอนสังคมศึกษาแบบบูรณาการ (Teaching of Integrated-Social Studies), ปีที่ 1 ฉบับที่ 1, วารสารสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, (ISSN: 2697 - 6552).
6. ปี 2562 มะพร้าวพืชเศรษฐกิจกับการสร้างมูลค่าเพิ่ม: ตำบลคู้งกะถิน อำเภอมือราชบุรี จังหวัดราชบุรี (Coconut Industrial drop with Creating Value- added in Kunggathin Subdistrict Mueng district Rajchaburi Province) วารสารศึกษาศาสตร์ มจร ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2562).
7. ปี 2561, การเสริมสร้างการออมนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาใน วิชาเศรษฐศาสตร์, วารสารศึกษาศาสตร์ มจร ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2561) Vol 6 No 1 (2018).
8. ปี 2561 กิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างการออม ของนักเรียน ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านทุ่งกวาว หมู่ที่ 1 ตำบลแวง อำเภอบัว จังหวัดน่าน, ฉบับพิเศษ 1: พฤษภาคม 2561 (หน้าที่ 505), วารสาร มจร. พุทธบริหารการศึกษา (ISSN: 2586 - 8381).
9. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในเขตภาคกลางปริมณฑล, วารสารพุทธมัตต์ ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2565).

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย เลขที่ 248 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 โทรศัพท์ 02-444-600 ต่อ 1152-1154 โทรสาร 02-444-6081

ประวัตินักวิจัย

- ชื่อ - ฉายา /นามสกุล** : พระมหาสามารถ จานิสฺสโร
- ตำแหน่งปัจจุบัน** : ผู้ร่วมโครงการวิจัย
- ประวัติการศึกษา** : พ.ศ. 2539: ศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (ส่วนกลาง)
- : พ.ศ. 2550: ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (ส่วนกลาง)
- : พ.ศ. 2566: ระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (ส่วนกลาง)
- ประวัติการทำงาน** : อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศาลายานครปฐม (ส่วนกลาง)
- ผลงานทางวิชาการ**
1. บทความวิชาการ เรื่อง “การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์” Journal คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 เดือน เม.ย. – ก.ย. 2557
 2. บทความวิจัยเรื่อง “ทัศนคติและความเข้าใจต่อหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับความเป็นสามเณรของสามเณรในโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน สำนักงานเขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2559”วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ (Journal of Graduate Studies Review) ISSN 1905 – 1603 ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม พ.ศ. 2560
 3. บทความวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนวิถิพุทธ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2560”, วารสาร MBU Education Journal คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 เดือน ก.ค.– ธ.ค. 2561

ผลงานวิจัย

- : 1. ผู้ร่วมวิจัย โครงการวิจัยเรื่อง “การวิจัยและพัฒนากิจกรรมทางพระพุทธศาสนาในสถานศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2551”
- : 2. รายงานการวิจัย “ความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนวิถิพุทธ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2560 ด้านสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม”

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เลขที่ 248 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 โทรศัพท์ 02-444-600 ต่อ 1152-1154 โทรสาร 02-444-6081

ประวัตินักวิจัย

ชื่อ - ฉายา /นามสกุล	: พระสุวรรณ สุเมธปัญโญ
ตำแหน่งปัจจุบัน	: ผู้ร่วมโครงการวิจัย
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2559 : พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (ส่วนกลาง) พ.ศ. 2561 : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (ส่วนกลาง) พ.ศ. 2563 : กำลังศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (ส่วนกลาง)
ประวัติการทำงาน	: อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศาลายานครปฐม (ส่วนกลาง)
ผลงานทางวิชาการ	1. ปี 2564 “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดและการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางสังคม”, วารสารการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 03 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2564) 2. ปี 2564 “การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความนิยมของพระเครื่องในสังคม (Study Factor as Effective Statue Favor in Social)”, วารสารการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 03 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2564) 3. ปี 2564 “การศึกษามูลเหตุสำคัญที่ส่งผลต่อความนิยมของพระเครื่องในสังคม (Study Cause of Factor as Effect for Statue Favor in Social)”, วารสารการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 03 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2564) 4. ปี 2564 “การศึกษาความนิยมของพระเครื่องในปัจจุบัน (Education of Favoring for Buddha Image Newday)”, วารสารสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

5. ปี 2563 “แนวทางการสอนสังคมศึกษาสำหรับครูในไทยแลนด์ 4.0 (Guidelines of Social Studies Teaching for Teachers in Thailand 4.0)”. วารสารสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
6. ปี 2562 “การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (Cultural for Tourism in Pranakorn Sriyuttaya Province)”. วารสารศึกษาศาสตร์ มจร ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2562)
7. ปี 2561 “การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเพื่อพัฒนาระเบียบวินัยของนักเรียนในวิชาประวัติศาสตร์”. วารสารศึกษาศาสตร์ มจร ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2561) Vol 6 No 1 (2018)
8. ปี 2561 “การจัดการเรียนรู้โดยการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเพื่อพัฒนาพฤติกรรมด้านระเบียบวินัยของนักเรียนในวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4”. วารสาร มจร. พุทธบริหารการศึกษา

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

: เลขที่ 33 ซอยทวีวัฒนา 25 แขวงศาลาธรรมสพน์
เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10170

ประวัตินักวิจัย

- ชื่อ - ฉายา /นามสกุล** : พระมหาพงษ์พิสิฐ์ จานวโร (ปาจิตเณย์)
- ตำแหน่งปัจจุบัน** : ผู้ร่วมโครงการวิจัย
- ประวัติการศึกษา** : พ.ศ. 2538 : ศาสนศาสตรบัณฑิต (ศน.บ.)
(สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา) มมร
พ.ศ. 2548 : การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) (การบริหารการศึกษา)
ม.นเรศวร
- ประวัติการทำงาน** : อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศาลายา
นครปฐม (ส่วนกลาง)
- ผลงานทางวิชาการ** 1. ผู้ร่วมวิจัยเรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรและการผลิตสื่อธรรมศึกษา
สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา” (2563) (วารสาร, มหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา, ปีที่ 10 ฉบับที่ 2
(กรกฎาคม-ธันวาคม 2564)
- สถานที่ทำงานปัจจุบัน** : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เลขที่ 248
ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 โทรศัพท์ :
02-444-600 ต่อ 1152-1154 โทรสาร 02-444-6081

ประวัตินักวิจัย

- ชื่อ - ฉายา /นามสกุล** : พระมหาคณาวุฒิ อคฺคปญฺโญ (บำรุงทรัพย์)
- ตำแหน่งปัจจุบัน** : ผู้ร่วมโครงการวิจัย
- ประวัติการศึกษา** : พ.ศ. 2549: บริหารธุรกิจบัณฑิต (การตลาด) มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
พ.ศ. 2563: พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนสังคมศึกษา) มหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย (ส่วนกลาง)
- ประวัติการทำงาน** : อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศาลายา
นครปฐม (ส่วนกลาง)
- ผลงานทางวิชาการ** : หลักพละ 5 ช่วยพัฒนาชีวิตสู่ความสำเร็จในยุคไทยแลนด์ 4.0” (2562)
วารสาร MBU Education Journal คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2562)
- ผลงานวิจัย** : “การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์วิชาธรรม หลักสูตร
ธรรมศึกษาขั้นตรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดอาวุธ
วิกสิตาราม กรุงเทพมหานคร,”
- สถานที่ทำงานปัจจุบัน** : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เลขที่ 248
ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 โทรศัพท์ :
02-444-600 ต่อ 1152-1154 โทรสาร 02-444-6081